Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

КIиранди 12 июль 1959 шу № 56 (2268) Мах 20 кеп.

Майрра балхашта юкъе кхахьа керда оборудовани болх беш йолча станокаштеи машинаштеи модернизаци е, технологически балхаш эргадоахаш тоаде, балхаш деш йолча машинехи кхоачамехи пайда дикагIа эца!

(Болхлошкеи, колхозникашкеи, советски интеллигенцегеи, Советски Союза берригача къахьегамхошкеи ССКП Центральни Комитета Пленумо дахьча Кхайкарал тIара).

ТОЛАМЦА КХОАЧАШДЕ юртбоахама балхаш

ССКП XXI съезда а июньски Пленума а решенеша дог ураоттадарца доккхий толамаш а доахаш, цар сийна шоаш тIаийца социалистически декхараш тIеххкхоачаш а деш, ворхI шерарча плана хьалхарча шера декхараш ханал хьалха хьинаре кхоачашдеш боахк вай берригача мехкара къахьегамхой.

Из гойт СССР-а Министрий Советерча Центральни Статистически Управлене беча хоамо. Цо йоах: хьалхарча ах шера 2 миллиони 581 эзари тонн дулх ийцад план 135 процент кхоачаш а еш, из да соахкарча ах шера ийцачул 815 эзар тонн дукхагIа; 2 миллион тонн, е 20 процент соахкарча ах шера ийцачул дукхагIа а эцаш, 11 миллиони 805 эзари тонн шура ийцай; фуаш, соахкарча ах шера ийцачул 1 миллиарди 32 миллиони, е 31 процент дукхагIа а эцаш, 4 миллиарди 331 миллиони ийцад; тха, соахкарча ах шера ийцачул 34 эзар тонн, е 17 процент дукхагIа а эцаш, 236 эзар тонн ийцад.

Уж тайпа доккхий толамаш дахар вIаштIехьдаьннад, вай мехка бахача къахьегамхоша шоаш хьегаш дола къа шоашта хьегилга кхетадеш хиларах, мехка юкъара боахам сихагIа тоабича берригача мехкая нахаи дуккха а дикагIа дола дика кхетадеш вай социалистически мехкара къахьегамхой боландаь.

Вышневолоцкерча кIадаш деча фабрике болх беш йола нов. Гаганова Валентина Ивановна дукхагIа алапи а телаш дикагIа йолча бригадера, алапи кIезигагIа а телаш вогIа йолча бригаде яхай болх мишта бе беза хьоккхам бала. Цо из балха тIехьа йиса хина бригада, дика болх беча хьалхарча бригадана тIехьакхеяьй. Цу гIулакхо цIаьхха а бакъду Н. С. Хрущева июньски Пленуме аьнна дешаш — кулгалхо дикеи вои хилар да промышленни а юртбоахама а предприятей болх дикеи вои лелар.

Доккхий хьокхамера толамаш доахаш нах дуккха а ба вай мехка. Харьковски областерча «Борки» яхача опытни боахама котамашка хьожаш йолча В. Ф. Сидора дош деннад, укх шера 6000 котама гIулакх а де царгара 1 миллион фуаш а гулде аьнна. Ше денна дош кхоачашду цо. Хьалхарча ах шера Сидорас 533 эзар фуъ гулдаьд.

Вай Нохч-ГIалгIай АССР-ча къахьегамхоша а даьхад ворхI шерарча плана хьалхарча шера декхараш кхоачаш а тIеххкхоачаш а дара доккхий толамаш.

Нохч-ГIалгIай совнархоза а республика а промышленноста ах шера план ханал хьалха 24 июне йисте яьккхай, царца химзаводеи, «Малгобекнефтеи» ши кIира хьалхагIа а йоаккхаш. Духхьала совнархоза предприятешка 3000 рационализаторски предложени 5 бетта юкъеяхьарах 10 миллион сом пайда хиннаб.

Юртбоахама продукци яккхар лакх а даь, Iаьдала дулхи, шуреи, фуаши, тхаи дIададара план ханал хьалха тIеххкхоачашйир Шелковской, Каргалински, Наурски, Сунженски, Назрановски районаша.

ТIеххьарча хана юрта боахама балхаш дика кхоачашдаьд Гудермесски районо. Цо ка бола ялат хьакхари ардари къаьста а долаш, дика чу а ийца, Iаьдала из дIадалара план республике эгтара хьалхагIа кхоачашъяьй. Цул совгIа, цу района къахьегамхоша баьча балха дикал я Iаьдала доагIа ялат дIаденнадоаллашехь а фуна эша ялат докъадаь ,цIендаь дIаоттадар, хIаьта ялат аьрда доаллашехь а, кхай тIара ча догIа латаргдоацаш, михо хIама дергдоацаш дика аргIаш даь дIа а оттадаь, мукъадаьнна лаьтта гурахьа ялат дIаде а зяба а ахар.

Уж толамаш доахача балха нормаш тIеххкхоачашъярца, болх цIенеи дикеи барца белгалбаьлар тракторист Радуев, комбайнераш Федюшкин, Гриднев, иштта дуккха кхыбараш а.

Гудермесски района тIеххьа, 345 эзар пунт ялат Iаьдала дIа а денна, ялат дIадалара план ханал ийс ди хьалхагIа йисте яьккхар Наурски района къахьегамхоша. Цар а ялат хьакхари ардари къаьстта долаш болх бир. Балха овсарле Iалаьмате лакха яр. Цхьаболча трактористашеи жаткай машинисташеи дийнахьа 50—76 гектарга кхоачаш ялат хьокхар, хIаьта ялата касараш хьал а ийдеш, оардача комбайнераша 45—54 гектара тIа болх бора.

Уж доккхий толамаш дахар вIаштIехьдаьннад балха хьалхле лелараш болх дика вIашагIа болла, мехка а шоашта а хьалхашка латтача декхарех болхлой дика дIакхетабе, балха учет дика лелае, иштта кхыдолча балхашта а дика доал де ховш хилар бахьан долаш.

Кхы а Iалаьмате дукха балхаш да хIанз юрташка де дезараш. Ка бола ялаташ хьаькха даланза а цу хьакъехьара Iаьдала план кхоачашъянза а дукха районаш, совхозаш, колхозаш я. ХIаьта цхьайолча совхозашкеи колхозашкеи ялат вIалла хьакха а доладаьдац. Из болх Iалаьмате чехка, агротехнико маяххара кхоачашбе беза, хьакхари ардари къаьстта а долаш. Иштта сиха, дика гIулакх де деза дIайийнача хьажкIашта, коартолашта, кхыдолча баьца даараштa оасар, гувнаш, кхыдола балхаш деш.

Цхьайолча районашка, совхозашка, колхозашка балхаш дика лелац. Дукха ха йоаццаш Нохч - ГIалгIай ССКП обкомо ше яьча решенеш тIа белгалдир Урус-Мартановскии Ачхой-Мартановскии районашка дIадийнача ялаташта а кхы хIамашта а де деззача тайпара гIулакх деш ца хилар. ХIаьта уж тайпа гIулакхаш Назрановски района совхозашка а кхыча районий совхозашкеи колхозашкеи а хиннад.

Ер цхьа болх бича ер шоллагIа бар бергба, тIаккха кхоалагIа бар бергба, яхаш аргIаш ехка мегаргьяц балхашта. Цу тайпарча аргIаша цхьа болх кхоачашбу вожаш деригаш а кIалдут. Балхаш агротехнико яха ха хьаоттарга хьежжа тIехьа-хьалха ца долийташ де деза. ХIанз ка бола ялат хьакха, арда, Iаьдала доагIар дIадала, сихха ялат аьрдачара ча ноакъзара а даьккха лаьтта аха, хьажкIашта, баьца дараштa гIулакх де, иштта кхы а дуккха балхаш да цхьатарра де дезаш. Уж деррига а балхаш кхоачашде, берригa а болхлой а машинаш а, балха дукхалгеи лоархIаме хилаpгеи хьежжа дIанийсъе еза.

Вахаро хьахьокх, балха хьалхле лелаераша сагато, уйла ерга хьежжа, цар болх вIашагIболларга хьежжа из кхоачашхулга.

Мехкарча хьайбаш леладерий боккха толам

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕРЧА ЦЕНТРАЛЬНИ СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

Юрта боахамерча къахьегамхоша, ССКП XXI-гIча съезда решенеша оттаяь ворхI шера плана заданеш ханал хьалха кхоачашъеаьнна шоаш тIаийца декхараш кхоачаш а деш, хьалхарча ах шера дикка толамаш даьхад доахан дебадеши, хьайбай продукташ дукхагIа йоахаши, паччахьалкхенга йоххаши.

Ах шера йола дулх эцара план 135 проценти, шура — 108 проценти, фуаш — 116 проценти, тха 108 проценти кхоачашъяьй.

2 миллиони 581 эзари тонн (дийна долаш эзача) дулх ийцад паччахьалкхено, вешта аьлча соахка хьалхарча ах шера ийцачул 815 эзар тонн е 46 процент дукхагIа. ДIадахача ах шера 3-зза таргга дукхагIа ийцад дулх 1953 шера цу ханналца кийчдаьчул а ийцачул а.

11 миллиони 805 эзари тонн шура ийцай, вешта аьлча соахка хьалхарча ах шера ийцачул 2 миллион тонн е 20 процент дукхагIа. ДIадахача ах шера 2,5-зза дукхагIа ийцай шура 1953 шера цу хана кийчъяьчул а ийцачул а, хIаьта бIарччача 1953 шерарчул 1 миллиони 159 эзари тонн дукхагIа а ийцай.

4 миллиарди 331 миллиони кийчдаьд фуаш, вешта аьлча соахка хьалхарча ах шера кийчдаь хинначул 1 миллиарди 32 миллиони фуъ е 31 процент дукхагIа. БIарччача 1953 шера ийца хинначул 1,7-зза дукхагIа ийцад фуаш дIадахача ах шера.

236 эзар тонн тха ийцад, вешта аьлча соахка хьалхарча ах шера ийцачул 34 эзар тонн е 17 процент дукхагIа, хIаьта 1953 шера иззамиссел йолча хана чухь ийцачул 1,8-зза дукхагIа.

ДIадахача ах шера хьайбай боахама даьхача толамаша тешал ду, 1959—1960 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара йолча контрольни цифрашка оттаяь заданеш ханал хьалха кхоачашъяра новкъа мехкарча колхозашеи совхозашеи эггара хьалха баьккха боккха гIа из хилара.

СССР Министрий Советера Центральни Статистически Управлени.

ССКП ЦК Пленума Кхайкарала жоп луш

Дика болх бу Грозненски химически заводе № 17-а, № 15 йола корпусаш хьалъеш йолча Шурыгин Василий Фроловича плотникий бригадо. Из бригада совнархоза строительства Управлене дикагIа лоархIаш я.

Плотникаша шоашта хьалхашка хIара бетта производственни план тIеххкхоачашъе, аьнна декхар оттадаьд, из цар сийленца кхоачаш а ду. ССКП ЦК июньски Пленума сийна къахьегама вахте а этта июнь бетта производтвенни задани 175 процент кхоачашъяьй бригадо. Къаьстта дика болх бу плотникаша В. Н. Комаровске, П. Сыроежкос, Н. Петлюка. Болх дика вIашагIболла ховш а, говза плотник а хиларал совгIа дика агитатор а ва бригадир В. Ф. Шурыгин.

Сурта тIа: бригадерча плотникашта ССКП ЦК Пленума материалаш ешаш воалл бригадир В. Ф. Шурыгин.

Сурт а текст а П. КАТАКОВА.

Яхьа юхь йолаяьраша рапорт лу

ССКП ЦК июньски Пленума сийна ялаташий ханнахьа дика чуийца даккхар а ялаташ кийчдара план ханал хьалха кхоачашъяр а духьа республике эггара хьалхагIа социалистически яхь йолаяь болча Наурски районерча юрта боахама къахьегамхоша оттаьча ханал ийс ди хьалхагIа 100 процент кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялаташ дохкара план (хьажкIаши кени боацаш).

Ялаташ дIачуийдеча пунктажка дIачуденнад 345 эзар пунт духхьал цхьа кIа. Района колхозаша шортта кхоачам баьб шоашта дIадувча фуна, 10 балха дийнахьа ялаташ чуийца доахаргда аьнна тIаийца хинна шоай декхараш кхоачашдаьд, хIаьта ка бола ялаташ дукхагIча даькъе раздельни хьисапе а хьекхад.

ЦIаккха а ца хиннача тайпара лакхъеннаяр къахьегама овсарле укх шера ялаташ чуэцача. Дуккхача трактористашеи жаткай машинисташеи цхьан дийнахьа 50—76 гектарга кхоачаш ялат хьокхар, хIаьта касарах улла ялат хьалъэцаш а оардаш а хиннача комбайнераша 45—54 гектарга кхоачаш болх бора.

Декхараш ханал хьалха кхоачашдар духьа къовсам а лоаттабеш, цу тайппара кхоачашйир района колхозаша ах шера йола паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план а: дулха йола план—145 процент, шурийна—105 процент, фуашта—107 процент, тхана — 108 процент. Укх шера, соахка укх ханна дехкачул, дукхагIа дехкад паччахьалкхенга, дулх 1620 центнери шура — 3600 центнери, фуаш — 440 эзари.

Колхозникашеи, совхозий болхлошеи, механизаторашеи хIанз шоай низ тIаберзабаьб гIожа доакъараш кийчдара, силос лаьттах йолла кийчдалара а из лаьттах йоллара болх чакхбаккхара а, укх шера гурахьа дувргдолча ялаташта а 1960 шера бIаьстан юхье дувргдолча ялаташта а лаьтташ ахара, комсий бешамашта дика Iунал дара.

ССКП ЦК Пленума Кхайкарала жоп а луш, юрта боахама продукташ дукхагIа хьаяхар духьа, ворхI шера план 5 шера кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме керда толамаш даха а, хIаьта цунца вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лацара а кийча ба колхозникаши совхозий болхлойи.

Г. ИЛЮХИН,
парте Наурски райкома секретарь.

В. ПОЖИДАЕВ,
райисполкома председатель.

Вышневолоцки хлопчатобумажни комбината прядильни фабрика бригадира нов. В. И. Гаганована Социалистически Къахьегама Турпала цIи яларах дола

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Алапи дукхагIа доагIача дикагIча бригадера тIехьайисача бригаде а яха, из бригада дикагIчарна тIехьакхееш советски общества хьаштаshта ше кхо ца еш къахьийгача, коммунистически хьисапе къахьегара сийлахь-боккха болам дIахо дегIабсалабеча чIоагIа лоархIам бола доккха гIулакх дIадоладаьча Вышневолоцки хлопчатобумажни комбината прядильни фабрика бригадира нов. Валентина Ивановна Гаганована **Социалистически Къахьегама Турпала цIи лойла Ленина ордени «Серп и Молот»** яха дошо медальи а луш.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Нефтяникий дош

ССКП XXI съезда исторически решенеша дегаш гIоздаьхача тха бригадо денгара-денга мехкдаьтта дукхагIа доаккхаш хьинаре къахьег укх шера.

Мехкдаьтта даккхара ерритача промыслови бригадашта хьалха хиларах февраль бетта денз «Малгобекнефта» НПУ а управлене профсоюза промыслови комитета а карара-кара тела ЦIе байракх лелаю тха бригадо.

Къаьстта чIоагIъелар тха нефтяникашта юкъера яхь ССКП ЦК Пленумага кийчлуча а цо болх беча а деношка. Бригадо ханал хьалха ах шера план а кхоачашйир, Даьхенна планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьтта а делар. Ер шу доладелча денз къаьнача скважинашкара доаккха мехкдаьтта хIара деннеи буси 19 тонн совдаьккхад тха коллективо. Из тхона карагIдаьннад тха тайп-тайпарча къамех латтача мехкдаьтта доаккхача а скважинашта лаьттан кIалхара ремонт еча а операторийи кхы специалистийи коллективо барт тайна хьинаре къахьегар бахьан долаш.

Укх шера бригадо 34 геолого-технически мероприяти кхоачашъяьй планах 18 мара йоацача. Плано лерхIарел совгIа ший инициативах бригадо дукха гIулакхаш кхоачашдаьд. Масала, № 449/7 йолча скважине качалка станок дукхагIа низ болчунца хийцай. Из бахьан долаш деннеи бийсаннеи 3 тонн дукхагIа мехкдаьтта доаккх. Дукха да кхы а боккхача лоархIамера гIулакхаш. Уж бахьан долаш укх шера 6 бетта 1328 тонн дукхагIа мехкдаьтта даьккхад бригадо, хIаьта плано дерригача шера совдаккха лерхIар 1000 тонн мара дац.

Шерра лелаю бригадо шозлагIа мехкдаьтта даккхара методаш. Болх беш йолча къаьнача скважинашкара доаккхаш долча мехкдаьттах 80 процент цу методаца доаккх.

Бригаданна карагIдаьнна дика гIулакх лархIа дезаш да ремонт дикагIа яр бахьан долаш скважинашта еча ремонтий юкъ соахкарчул 3,4 ди дуккхагIа йIаьхъяр. ХIаьта плано лерхIар 1 ди мара дацар.

ХIанз укх сахьате гурахь а Iай а ший лерттIа болх бергболаш скважинаш кийчъе йолаенна бригада. Болх ца беш латта № 463/7 йола къаьна скважина болх бе йолаялийта кийчлуш а да тхо.

Коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тиллийта къовсам лоаттабеш я тха бригада. Из сий дола цIи яккхар духьа шоай низ ца кхобеш къахьег тха берригача болхлоша. Къаьстта хьинаре болх бу мехкдаьтта доаккхача операторашa Н. И. Машенцевс, В. Ф. Чуприковс, Г. А. Ткала, Д. Мамирговс, операторий помощникаша Д. Зимовеца, Р. Мамирговс, замерщицаша З. Чернявскаяс, А. Прибеженкос, иштта кхыбараша а. Йоккха къахьегама овсарал йолаш болх бу скважинай лаьттан кIалхара ремонт еча Хордоевеи Чаплыгинеи сменашкарча операторашa.

ССКП ЦК июньски Пленума решенешта а Кхайкарала а жоп луш тха бригадо дохаргдоаца дош лу болх кхы а дикагIа, кхы а йоккхагIа къахьегама овсарал йолаш бе а цунца ворхI шера план 5 шера кхоачашъе а, коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тиллийта а.

Ф. КОЛЕСНИКОВ,
«Малгобекнефта» НПУ орден, лелаеча промысла 1-ча бригада мастер.

Керда толамаш доах

10 балха дийнахь ялат чуэца, аьнна дар ССКП ЦК Пленума сийна Гудермесски района къахьегамхоша денна дош. Из дош сийленца кхоачашдарах царна парте Нохч-ГIалгIай обкомеи Министрий Советеи карара - кара тела ЦIе байракх еннай.

Совхозаша ханал дуккха а хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенна ялаташ дIададалара план, укх деношка хьекха дада ялаташ аьрда а баргба уж. ТIеххьарча деношка цар беш бола болх планал совгIа паччахьалкхенна ялат дIадалара беш ба.

Къаьстта чIоагIа къахьег совхозий болхлоша ялаташ чуэцарца цхьана кхашкара ча вIашка тохаш а, ча дIадаьннача лаьтташка готаш йоахкаеш а. Уж балхаш деча доккха дакъа лоацаш хьайоагIа хьажкIаш лелаерий механизированни звено. Звенона керте латт тракторист Радуев. Шоаш лелаеча хьажкIашта урагIа а пхорагIа а культиваци яьчул тIехьагIа ший звеноца ялаташ хьоккхача гIо де вера Радуев. Цу звеноцарча болхлоша моллагIча балха тIа норма тIеххкхоачаш ца еш ха хиннаяц. Района Сийлен доска тIа ваьккхав звеновод нов. Радуев. Шоай района ЦIе байракх луча митинге къамаьл деш цо дош делар денна йола заданеш 150—160 процент кхоачашъе. Из ше денна дош тIеххкхоачашду нов. Радуевс укх деношка.

Иштта чIоагIа къахьийгад комбайнера Гридневс а. Хьекха касарах уллаш дола ялат 10 балха дийнахь аьрда яьннай нов. Гриднев керте латта агрегат. Района дикагIа болча къахьегамхошца Сийлен доска тIа ваьккхав из.

Иштта ялат чуэцаш чIоагIа къахьегарах ахчан совгIаташ денна а Сийлен доска тIа баьха а белгалбаьхаб нн. Сончик, Джабраилов, Атаев, Дудуркаев, иштта кхы дуккха а совхозий болхлой.

Парте ЦК Пленума соцамаша дегаш гIоздаьха керда толамаш доах района юрта боахамерча къахьегамхоша.

Х. ХАМЗАТОВ.

10—12 балха дийнахьа силос кийчъергья

Дукха балхаш да хIанз «Дружба» яхача колхозе де дезараш. Хьийкъад ялаташ, дIадоладеннад хьайбашта доакъар Iалашделга, ца хаддаш гIулакх де деза хьажкIаштеи гидуаргаштеи.

Колхоза хьалхашка латта аргIаа декхараш шоаш дувцача хана хIанз силос кийчъеш йолча бригада бригадира нов. Хамхоевс а кхыбараша а дош делар Пленумо даь Кхайкарал хьаллоацаш 16-ча июле силос кийчъяь яккха. Шоай дош сийленца кхоачашдеш боахк колхозникаш.

Бакъдар аьлча, хала-м да цига болх бе, хIана аьлча гоннахьа лоамаш да, цхьадолча деношка йоачаш латт. ХIаьта а 120—150 процент кхоачашъю колхозникаша балха нормаш. Царех ба Нальгиев БейIаьла, Беков Хьажа-Мурд, Оздоев Хасолта, иштта кхыбараш.

Дика къахьегарца белгалбаьннаб 65—70 шу даьнна боккхий нах Ханиев Джабраил, Евлоев ГIойберд, Хамхоев Iумар. Царна дика хов къахьегамца мара вахар тоалургдоацилга, цунца мара иразхургдоацилга.

В. СТЕПНОВ,
ССКП Первомайски райкома агитацени пропагандани отдела заведующи.

Хьалхле лелаераш

«Самашкински» совхоза 1-ча отделене дика къахьегарца белгалбаьннаб тракторист Газиев Увайси машинист Азимов Сайт-Салами.

Ялаташ чуэца болалуча хана июньски Пленума сийна шоаш социалистически декхараш тIаэцаш Увайсеи Сайт-Саламеи дош делар нормах 10 гектар ялат хьакха дезача хIара сменах 30—35 гектар хьокхаргдолаш. Из дош къоабалдаь тIаийцар отделене механизаторашa. Цхьабакъда, тешаш-м бацар Газиевси Азимовси шоай дош кхоачашдергда аьлча.

— Ялаташ чуэца доладелча гургда-кх оаха тхоай дош мишта кхоачашдулу, — йоахар Газиевс.

Ялаташ хьакха доладеннача кхоалагIча дийнахьа сарахьа лаьрхIача тракториста Газиевси жатка машиниста Азимовси хьекхар нормах 30 гектар йолча 118 гектар хилар.

Ялаташ чуэцача хана дика къахьегама толамаш дахарах ССКП райкомои райисполкомои баьча соцамах района Сийлен доска тIа дIаязбаьб Газиеви Азимови, хIаьта совхоза дирекце ахчан совгIат а деннад.

Н. ШАДИЕВ.

Парторганизацей секретарий совещани

СЕЛХАН, 11-ча июле ССКП Ленински райкоме первични парторганизацей секретарашца совещани йир.

Совещане дийца керттера дош — ССКП ЦК Июньски Пленума соцамаш къахьегамхошта дикагIа дIацовзийтилга дар.

Къахьегамхошка Пленума материалаш дикагIа Iомаяйтилга вIаштIехьдоаккхаш первични парторганизацеша де дезараш дийцар ССКП райкома секретара нов. Галковас.

Цо дийцар из болх лерттIа дIабахьара агитатораши, дикагIа бола лектораши, кхыбола партийни болхлойи тIаоза безарах а.

— Боккха лоархIам болаш да,— аьлар нов. Галковас,— из болх вахарца, производства балхашца бувзам болаш дIабахьар.

Ленински районе еча лекционни пропагандах къамаьл дир ССКП райкома секретара нов. Аверьяновс. Цо белгалдаьккхар дIахо йодача хана районе лекционни пропаганда гIулакх тоаде дезилга, ешаш йола лекцеш ССКП XXI съезда материалех а чулоацами идейни уровени дика йолаш а хила езилга, лектораш дика кийчбаь хила безилга.

Районе культура университет йилларах а дийцар совещане.

Хь. ГАЛАЕВ.

ЮРТБОАХАМА ТЕХНИКА ЧIОАГIА ДЕГIАЯР

СССР-а халкъа боахама карагIдаьннарий Выставкерча экспонатех малагIчар дукхагIа теркам тIаоз къоастаде хала да. Укхаза дукха я керда хIамаш... Цхьабакъда, шевар цецвоаккх Выставкерча техника эзараш йолча дикача, кердача машинашеи агрегаташеи.

Алхха тракторaши, комбайнаши, кхыйола юртбоахама машинаш 530 тайпа совгIа я укхаза. Царех дуккха яраш производственни тохкам баь, колхозийи совхозийи кхашка болх беш я. Вожаш — уж 170 тайпа я выставке, — хIанз а йовзаш яц механизаторашта.

Баьх дола лаьтта аха даьча нохаргара денз низ болча йоккхача «С-140» яхача тракторга кхаччалца йола юрта боахама техника, цун низ бола кхоане къаьгга хьахьокх ерригача экспонаташа.

Укхаза баьхкача наха гу И. Логинова автоматически системаца лелаю «С-80», «ДТ-54» яха трактораш. Уж тайпа агрегаташ тракторист тIа а воацаш, болх беш я Казахстанерча баьх долча лаьтташка.

Ер я Таганрогерча комбайнаш еча завода болхлоша яь йизза универсальни йола «СШ-65» яха ше лела шасси. Шийца ялат чуэца «СК-3» яха комбайн а йолаш, хьахьокхаш я из выставке. 12 скорость йолча цу шассеца итташ дола тайп-тайпара балхаш де йиш я: хIама дIае, хIама хьакха, ялат чуэца, мухь кхахьа, и кх. д. а. Уж балхаш деш йоагIаш йола машин цунца дIатоха мара кхы хIама эшац. Комбайнаш еча болхлоша ткъаьх тайпа гаргга хьаяьй уж.

Дика а пайдане а йола, йиъ чарх ведущи йола трактораш яхкийтай выставке Алтайски, Мински, Владимирски, кхыча а заводаша. Цар яь машинаш балха овсарле йолаш а я, хIаьта цу балхага дIадодачунга диллача гусеничны тракторел тIех а я.

Эггара хьалха яьча, чехка лелача тракторех я «Э-50» яха трактор. Кхашка деча балхашта механизаци еча керда юхь дIайолайир цу машина конструкце. Укх тIеххьарча ханналца юртбоахама агрегатий балха овсарле айлора кертерча даькъе двигатела низ лакхбарцеи ялат е буц хьоккхаш машинаца дукхагIа кха чулацарцеи. Говрал башха сихагIа лелацар уж.

«Э-50» яхача тракторца (сахьата 9 километр чехка) лаьтта аха, культиваци е, хьажкIаш дIае йиш я хIанзарча нохарашца, культиваторца, сеялкаца. Къахьегама овсарле цунца 40 процент лакхлу.

Конструкцех ше къаьстта я «Риони» яха миниатюрни трактор. Из машин яй Кутаисерча автомобильни заводе. Цу тоъал ейтача (ерригa а 175 килограмм) зIамигача трактора 5 говрага кхоачаш низ а ба, сахьата 8 километр сиха лелаш болх а бу. Эшшаш йола кечал тIа а оттаяь, кхийшка, бешамашка, зизаш дегIача моттигашка, буц хьокхача тайп-тайпара дола балхаш де йиш я цунца.

ВДНХ-е дуккхача вариантех оттаяь я юртбоахама тайп-тайпарча культурашца комплексни балхаш деча эша агрегаташ. Ялат чуэцача машиний комплекс, силос чуэца комбайнаш, дуккха тайпа кечалаш шийца йола ше лела шасси, хьажкIаща, свеклаца, баьца дааращца балхаш ду машинаш — кIеззига дакъа мара дац выставке оттаяьча юртбоахама техника.

(ТАСС).

Партийни вахар

ДукхагIа бола массово-политически болх кхашка бу

ССКП ЦК июньски Пленумо, вай берригача мехка санна, балхацара безам совбаьккха, хьинаре къахьегаш я Грозненски районерча № 1 йолча Шурий совхоза коллектив. Наьха къахьегамцара безам а политически активность а кхы а дукхагIа айяра политико - массови балха формаш эргайоахаш а цунца ССКП XXI съездо оттадаь доккхий исторически декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаш а я совхоза, нов. Волков секретарь вола, партийни организаци.

Беррига партийно-политически болх арахьа, кхашка, юрта боахама продукци дукхагIа яккхара къовсам лоаттабеча, дIахьу хIанз партийни организаце.

Партбюро баьча соцамах совхоза эггара йоккхагIа йолча хьатта агитпункт хьайийллай, лекцеш ешара план оттаьй, агитпункта заведующел дика общественни болхло, хьехархо н. Батаршина чIоагIъяьй.

Дукха ха йоаццаш партбюро секретара н. Волковс «ССКП ЦК июньски Пленуми совхозерча къахьегамхой декхараши» яхача темах лекци йийшар. Лекторо дийцар Пленума исторически лоархIамах, дIахо йодача хана промышленность, юрта боахам, техника, культура дегIаярах.

Агитпункта заведующе нов. Батаршинас, 1-ча отделене агронома н. Магницке, ССКП обкома совхозерча уполномочено н. Потемкина лекцеш йийшар «ВДНХ хьаеллаш новкъоста Н. С. Хрущевс даь къамаьл», «Ялаташ чуэцара болх вIаштIехьбаккхарах», «Ялаташ чуэцарах ССКП обкомо даь соцамаш» яхача темаех.

Агитпункте арахец къахьегама а «Молния» яха а листокаш. Дика болх беча Барабаш Ивана агрегато, хIара дийнахьа 32 гектара тIара кIа хьал а эцар, арда а оардар. Нормах боагIачул кхозза дукхагIа болх баьча цу агрегатах язъяь «Молния» яха листок масса агрегаташка яхьийтар.

Цу дешо яхь совъяьккха комбайнераш Шаповолов Николайи Арсентьев Петри Барабаша тIехьа кхийна ца Iеш, хьалха баьлар.

ССКП ЦК июньски Пленума даьча соцамех къахьегамхой дикагIа дIакхетабара а балхашта оарцагIа бахара а парторганизаце кхыча балха формаех а пайда эц. Укхаза я кинолекторий, световая газета, агитбригада, пенгазеташ, иштта кхыдараш. ДикагIа болча лектораша лекцеш йийшачул тIехьагIа цу темах дола кинофильм хьокх. Масала, н. Потемкина «Июньски Пленума соцамаша къьгга хьахьокх коммунизмага бода никъ» яхача темах лекци йийшачул тIехьагIа «Хьона илли доаккх аз са Даьхе» яха кинофильм хьекхар.

Беза хьаьший беш тIаийбу кхашкарча къахьегамхоша клуба заведующе н. Довженко доал деш йолча агитбригада членаш. Агитбригадо тракторни бригаде, гаьнарча доахан кхоабача моттигашка, фермашка концерташ а увттаду, беседаш а ю.

Дукха нах вIашагIбетталу экрана тIа хьахьокхаш болча шоай новкъосташка а цар даьхача балха толамашка а хьажа. Газета хьалхара номер ССКП ЦК июньски Пленума сийленца накъа дахара хетаяь яр.

ШоллагIа йола номер араяьлар Пленума болх йистебаьнначул тIехьагIа. Цу тIа дар Пленума соцамех дола керттера тIулакхаш, царех хетта совхоза балхах а дикагIа болча болхлоех а яздаьраш. Экрана тIа гучаяьлар дикагIа йолча, дIабахача ялх бетта хIара беттача Iаттагара 1628 килограмм шурий яьккхача доярка Комплектова Анни тайпан цIи.

Газето дIадовзийтар хьакхарч лелаеча Прокопенко Василе къахьегама толамаш. Цу къахьегам дукха безача хьинар долча болхлочо 20 хьакхийгара, планах 6 мара ца йоагIача, ворхI-ворхI хурск кхеяьй.

Нахаца беш болча партийно-политически балха формаш шер а еш, эрга а йоахаш, совхоза парторганизаце махулла дикагIа кхетаергйолча тайпара дIахьех къахьегамхошта промышленноста автоматизации комплексни механизации ярахи, химически промышленность дегIайоалаярахи, балха овсарле лакхъярахи дола ССКП ЦК Пленума соцамаш.

Совхозе массово-политически болх дика лелабарах балхацара безам а хьинар а совдаьннача коллективо паччахьалкхенна дулх дIадалара ах шерара план, соахкарчул 1200 центнер совх а еш, кхоачашъяьй.

Йоккха балха коталонаш а йоахаш дIахьош да ялаташ чуэцилга а.

ХIанз партийни организаци семилетка хьалхарча шера план кхоачаш а еш, доккхийча толамашца юртбоахама балхаш чакхдахара болхлой оарцагIбоахаш я.

А. КУИМОВ.

ССКП ЦК июньски Пленума материалаш дIайовзийт

Вай республика культура Министерствоси, Облсовпрофои, политически а Iилман а знанеш дIайоаржаеча республика Общества отделенеси план оттаьй июль беттагара декабрь беттага кхаччалца ССКП ЦК июньски Пленума материалех льаьца пропаганда лелаяра.

Июль а август а бетташка перевод а яь арахецаргда нохчий а тIалгIай а меттала ССКП ЦК Пленума материалаш тIайола брошюраш. Районашкарча лектораштa лаьрхIа кийчъеш я «ССКП ЦК июньски Пленума Кхайкарала технически прогресс дегIайоалаярца жоп лургда», «Семилетни план кхоачашъяра мехкдаьтта промышленноста юкъе технически прогресс йоалаяр доккха маIан долаш гIулакх да», яха а иштта кхыйола а материалаш.

Республика библиотекашка вIашагIйохкаргья книжкаш дешарий конференцеш, кинотеатрашка — кердача техниках льаьца фестивалаш.

Нохч-ГIалгIай столице вIашагIйолларгья тайп-тайпарча промышленноста а юртбоахама а отраслешка технически прогресс дегIайоалаеш хилар хьахьокха массайолча хана болх бергбола кинолекторий.

Кастта районашка Пленумах льаьца лекцеш еша гIоргба общества чубоагIа лектораш нн. Корнеев, Забияко, Чистяков, Скрипник, иштта кхыбараш. Царех цхьаьцца бараш хIанзале а дIабахаб районашка.

П. ПОПОВ.

КАЗАХСКИ ССР. Темиртаурча Карагандински металлургически завод хьалъечар шоай болх тоабу. Цар льаьрхIад оттаяьча ханал цхьа бутт хьалха — 1 ноябрь тIакхоаччаш комсомола 40 шу дизара цIерах йола хьалхара Казахстански домна (руда лоала а даь цунах чон доаккха пишк) болх бе йолаялийта, аьнна.

Сурта тIа: Хьалъеш латта хьалхара Казахстански домна.

П. Федорова сурт. **ТАСС фотохроника.**

Хургболча специалистий практика

Тайп-тайпара специалисташ кийчбеш я Грозненски № 1 йола технически училище. Цига дешаш ба хургбола промышленни оборудоване слесараш, электрослесараш, машинисташ, компрессорщикаш, иштта кхыбараш а. Дукха ха йоаццаш училище дийша йистебаьннаб къона слесараш — инструментальщикаш, сантехникаш.

Цхьан хана училище дийшача специалисташа Средни Азера а, Сталинградера а, мехка кхыча мIингашкара а училище хьехархошта дег тIара баркал яхаш письмош кхухьийт.

Шу гаргга ха я №№ 9—10 йолча группашкара дешархой говзача мастера В. М. Морозова кулгалца КИП механика говзал Iомаеш бола. Дешара шу доладелча денз тIехдика дешаш хьабоагIа уж. Иштта дика дIахьу цар практика а. Училище мастерскешка слесарни гIулакх дайзад дешархошта. Дукха ха йоаццаш паччахьалкхен контрольно-измерительни приборий мастерскешка практика дIайолаяь № 10 йолча группо. Дешархой массехк группа а яь тайп-тайпарча цехашка болх беш ба. Къаьстта дика болх бу тIехдика дешаш волча Никитин Валере. Дика хьокхамаш да манометрашта ремонт еча дешархой Хлопцевеи Притуловеи. Цар из говзал кара а ерзаяь денна 110—115 процент балха нормаш кхоачашъю. Шоаш балхах дика кхеташ хилар хьахьокх Снежкоси, Колпиновси, Алиеваси, иштта кхыбараша а.

Цхьабола дешархой Грозненски химически заводе практика дIахьош ба.

Г. ЗАСОРИН,
№ 1 йолча технически училище ВЛКСМ комитета секретарь.

ИРКУТСКИ ОБЛАСТЬ. Братски ГЭС-а строителаш Ангара сунт а теха дIакъовлаш боахк.

Сурта тIа: автосамосвалаш диабазови доккхий тIой хи чу тувсаш йоахк.

В. Севостьянова сурт. **ТАСС фотохроника.**

ЯНДАРХОЙ ДИКА ГIУЛАКХАШ

Дика болх беш я «Назрановски» совхозера коммуниста Даурбеков Хьажбикара кулгалдеш йола Яндарера отделени.

ССКП ЦК июньски Пленума исторически решенеша дог айдаь йола отделене коллектив, къахьегама хьинар кхы а сов а даьккха болх барца, оасар даь а ка бола ялаташ чуэцара кийчо яь а йоалаш латт. Болх дика вIаштIехьа а баьккха, 7—8 дийнахьа ялаташ чуийца даха, аьнна декхар тIаийцад коллективо.

Массанахьа а ерригача отделене звеноша тIаийирзза Iомаеш латт Пленума исторически решенеш. Вай езача ССКП ЦК Кхайкарал тIа яьнна, коммунизм хьалъяр духьа керда къахьегама толамаш дахара тIахьехам беш дола дIайха дешаш къоабалдеш тIаийцар совхоза Яндарерча отделене къахьегамхоша.

Болхлой собране ше къамаьл деш красни партизан хиннача, отделене дика болх беш волча Евлоев ГIойтамара Сулейма аьлар:

— Оаха чIоагIа къоабалъю ССКП ЦК июньски Пленума решенеш, уж кхоачашъяра деррига тхоай низаш тIа а дохийтаргда.

Дукха ба отделене дика болх беш бола нах, цар сий ду ерригача юрто.

Масала: отделене механизаторашa — тракториста Часыгов Пашас ший прицепщикаца Дзейтов Iалиханаца хьажкIашта культиваци еш дийнахьа йола нормаш 130—150 процент кхоачашъю. хIаьта МТЗ-2 яхача агрегата тIа болх беш волча тракториста Падиев Османа прицепщикаца Евлоевца шоай норма 120—130 процент кхоачашъю.

Механизаторий бригадир ва пхеза СССР юртбоахама выставке дакъа лоацаш хинна Евлоев Махьмад. Цо дика кхеташ доал ду бригада, тракторни бригада техника дика а лелаю.

Болхлоша дика сий деш я нов. Албогачиев бригадир вола огородни бригада а. Огородни бригадацара Евлоева Цаэша звенос дика Iунал деш хьалкхею 15 гектара тIара шекар ду свекла — 130 процент кхоачашъю цо ший план. Иштта дика балхаш деш я Накостхоева Маликатеи Курсоева Дебаханеи звенош а. Цу бригаде болх дика барца хестаеш я Костоева Залихани цун йиша Залатхани, иштта шоай социалистически декхараш дика кхоачашдеш бола кхыбола болхлойи.

Отделене полеводчески бригада юкъе хьалхара моттиг яьккхай массанел хьалхагIа а дикагIа а гидуаргаштеи, хьажкIаштеи, коартолаштеи оасар даь яьннача нов. Чаниев Сулейма Махьмада звенос. Цу бригаде къаьстта дика болх беш я Падиева Маруси, Евлоева Люба, Даурбеков Махьмад-Мирза, возчик Газдиев Гинардкъа, шофераш Кансигов Мурад, Латырев Ваха, иштта кхыбараш а.

Къаьстта теркам тIабахийтаб отделене хьайбаш Iан тIехь доакъарца Iалащдара.

Юрта боахамера болх дика вIаштIехьбаккха ховш а бовзаш а волча нов. Гандалаев Элмарзас кулгалдеш я йол хьокха бригада. Йол хьакхара план 150 процент кхоачашъю цо. Белгалдаккха мегаргдолаш да, цу бригадаца болх беш бола нах, дукхагIа бараш, боккхий нах хилари, царна юкъе а план хадданза тIехкхоачашъеш 80 шу даьнна воккха саг Евлоев КIархан хилари, иштта дика балхаш деш Часыгов ГIойсолта, Евлоев Мовла, Хашагульгов Мурди, трактористаш Бориев Султан, Даурбеков Хьамзат хилари.

Карсанова Любас кулгалдеча саллараш леладеча звенос тешшаме а къахьегам дика вIаштIехьбаьккха а болх барца ханал хьалха кхоачашъяьй чилла дIабалара план.

Ший болх цу тайпара дика тоабаьб хьайбаш леладеча бригадо а. Деннеи бийсаннеи йоаккха шура 25 литр тIакхийттай, хьайбашта деш дола Iунал а, бригадерча къахьегамеи продукцени учет а отчетность а тоаеннай. Дукхача хана денз доярка йолаш хьайоагIача Нохч-ГIалгIай АССР Лакххехьарча Совета депутат йолча Котикова Сепсой Маремеи, иштта Евтикова Шуржанеи, Кириева Маржанеи, кхычари балха хьокхам лу. Доаханна дика Iунал деш хиларах бригаде а отделене а сий деш ва Хамхоев Iаддалий Хасолта.

Доахана бригадера беррига болх тоабала болабеннаб тешаме а хьинар ца къовсаш а къахьегаш хиларах болхлошеи кулгалхошеи сий деш вола нов. Евлоев Башир цу бригаде бригадиралла хьожаваьчул тIехьагIа.

Ше керте а волаш 60 саг юкъе вола дешархой бригада ийца дIаара а ваьнна, школенна къоастадаь иллача хьажкIий кхай тIа оасар даь ваьлар Яндарерча юкъерча школа директор вола нов. Сембиев. 4—5 июле хьажкIашта оасар де нов. Сембиевс араваьккхар 80 саг вар. Дешархой оасара оарцагIа боахача дика дакъа льаьцар учитела коммуниста нов. Галаев Хьамида.

Шоай деша дагIача бераштa а царна хьехам телаш болча хьехархошта а гIадбахаи царех доккхал деши болча отделенерча болхлоша чIоагIа баркал оалар юрта боахамерча балхашка цар доккха новкъостал дарах.

Дерригача отделенарча балхашка доккха новкъостал ду юрто сий деш болча боккхийча наха Султыгов Бексолта Махьмада, Евлоев ГIойтамара Сулейма, Даурбеков ДургIий Iаьдас, Хамхоев Турлой Махьмада, Евлоев Гинардкъий Юсапа, Чаниев Солсбика Хьамзата шоаш болх баь ца Iеш, дикача дешашца а балхаца а хьокхам а луш болхлой коллектив тIаерзаю къахьегама дисциплина чIоагIъяра а балха нормаши, социалистически декхараши кхоачашдара а.

Укх шера 2140 гектар ка бола ялаташ чуэца дезаш я «Назрановски» совхоз. Раздельни хьисапе а дикагIа йолча юртбоахама техникаца а чуэцаргдолаш да ялаташ. Кхашка араяргья 40 комбайни, итташ тракторaши, кхыйола юртбоахама машинаши.

Массайола торо йолаш я Яндарера отделени укх шерара ялаташ чуэцара льаьцача социалистически яхье совхоза отделенешта юкъера дикагIа йола моттиг яккхара.

Цхьабакъда, белгалданза дарг- дац, болхлой хьашташ кхоачашдара республикански организацеша совхоза отделенешта кIезига новкъостал деш хилар. Электрически сердало яц хIанз а Яндаре. Карабулакера хьалйоагIаш хинна сердало «Сельэлектрос» дIахоадаяьй, совхозо электричествох боагIа мах а хьалац «Сельэлектроца» даь де доаггIаш дола договор а дац, аьнна. Йоацаш я радио, кIезига ух газеташи журналаши. Хьайра яц юрга, 15-20 километр гаьна хьара аха безаш хул болхлой. Хила еззача тайпара яц медпункт, йийхача дIа-юха яха а кхыча гIулакхашта а эшаш йола транспорт яц фельдшера. Кхашка вIаштIехьдаьккха дIайха даа хIама дац, берий учрежденеш ца хилар бахьан долаш 100 совгIа берий ноаной балха арабовла йиш йоацаш багIа. Цен тIа юлла шифер а кирпишк а ца хилар бахьан долаш 1957 шера денз шоай цIенош хьалдаь бовла йиш йоацаш дукха болхлой ба. Дукха нах ба ссуда хьаэцанза, из ший ханнахьа дIа ца долийтараш советски юртбоахама бала боацаш бола, къахьегамхошта эшачох дог ца лазаши бехктокхам ца хеташи бола нах ба. Яндарерча отделене болх лерттIа дIа ца бохийташ дола гIулакх да каст-каста кадраш, къаьстта управляющеш хувцар. Цхьан шереи ах шереи 6 управляющи хийцав цу отделене.

Цо хьахьокх кадраш, парте яххача тайпара цар балха а политически а гIулакхашка хьежжа лоархIам беши бехктокхам хеташи хоржаш а дIанийсъеш а ца хилар.

ХIанз Яндарерча отделене управляющи волча нов. Х. А. Даурбековс ше юрта боахамах дика кхетарца, мишта яха еза а ховш, тIагIертта дIайоах юххьонца болх вIаштIехьбоаккхача нийслуш йола халонаш, хIаьта нагахьа санна совхоза а района а хьалхле лелаерашеи республикански организацешеи уж лакхехьа белгалдаь кхоачамбоацараш дIадаха цунна новкъостал дойя, отделенера гIулакхаш тоа а лургда цу отделене совхозеи районеи дикагIа йола моттиг а лоацаргья.

С. А. КОСТОЕВ.

Вай доттагIашкахьа

ВАХАР ТОАДЕЧА НОВКЪА

АНДРАШ МАДЬЯРИ,
Венгерски Халкъа Республика льаьттанцарча гIулакхий министра заместитель.

* * *

Европе эггара дикагIчарех йолча моттиге улл тха мохк. ДIадийнар дика хулаш а климат дика йолаш а ба тха мохк. Цхьабакъда, Венгри мукъаяьккхалехьа тхо къе а хала а дахар. Мехка бахача берригача къахьегамхоех ахаш юрта боахамца болх беш бахар, царех 40 процент нах вIалла а льаьтта доацаш бар. Венгрерча оахача дерригача льаьттан кхаь даькъах ши дакъа помещикашкеи кулакашкеи дар.

Фашистски оккупацехи хортистски режимахи 1945 шера Советски Армес Венгри мукъаяьккхача венгерски халкъа кердача историе юхь дIайолаелар. Льаьттан реформа хилар бахьан долаш помещикашка хинна дукха льаьтташ ахархой дезалашка кхаьчар. Цу ханна йир юрта боахама социалистически сектор, керда социалистически предприятеш яьхкар: паччахьалкхен боахамаш, производственни кооперативаш, машинно - тракторни станцеш. Цар хьахьекхар ахархошка кердача вахарга бода никъ.

Лоаццача хана венгерски ахархошта юкъе чIоагIа дегIабенаб кооперативни болам. 1956 шера гурахьа контрреволюционни гIулакхаш хиннача хана мятежникашта кооператорий уйла толхае маганзар. Из мятеж йохаяьчул тIехьагIа а, юртара социалистически сектор дегIайоагIаш а тоалуш а я. ХIанз цу секторо дIалоац мехка мел долча льаьттах 61 процент, царех 49 процент оаха льаьтта а долаш. 1956 шералца социалистически сектор лоацаш хиннар Венгрерча дерригача льаьттах 36 процент мара дацар.

Укх тIеххьарча шерашка кхыдола дика хIамаш а хиннад юрта: юрта боахама производства структура дикагIа тоаеннай технически культураш дукхагIа дIаюв, хьайбаш дийбад, хьайбаех продукташ дукхагIа йоах.

Ер карара шу Венгрера производственно - кооперативни болам дикка дегIабена шу да. Дуккхача юрташкеи районашкеи кооперативни боахама новкъа баьннаб дуккха бола ахархой. Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитета Хьалхарча секретара Янош Кадара аьлар, производственно - кооперативни болам чIоаггIа дегIабоагIаш хилар халкъа Iаьдал лорадараи чIоагIдараи нийса дола укх тIеххьарча шерашка мехка вахара чухь хинна боккхача лоархIама общественни гIулакх да.

МалагIаш да Венгре производственно - кооперативни болам иштта чехка дегIабара бахьанаш?

Цкъа-дале, белгалдаккха дезаш да Венгерски социалистически болхлой партеи халкъа правительстваи политика нийса хилар, дуккхача къахьегамхоша из политика могаяр, хIаьта иштта болхлойи ахархойи цхьоагIо тIа-тIа а дукхагIа чIоагIлуш хилар. Уж социалистически боахаме вайна карагIа мел даьннарий лард я.

ШоллагIа-дале, контрреволюци йохаяьчул тIехьагIа воай кооперативни болам дегIабоалабир вай доккхий социалистически боахамаш, паччахьалкхен боахамаш, производственни кооперативаш экономически организационни хьакъехьа чIоагIъярца. ДукхагIа долча доккхийча социалистически боахамаша хIанзехьа а хьахьокх шоаш ахархой кагийча боахамел толашагIа хилар. Масала, дIадахача шера производственни кооперативаша къаьст-къаьста бахача ахархоша даьккхчул лоархIам боллаш дукхагIа кIа а шекар доаккха свекла а хьувкъайир. ХIара Iаттагара яьккха шура юккъера лаьрхIача паччахьалкхен боахамашка 3200 литр, производственни кооперативашка — 2380 литр яьккхар, хIаьта къаьст-къаьста бахача ахархоша 2060 литр мара яккханзар. Къаьст-къаьста бахача ахархошта гуш да кооперативаша даьха уж толамаш. Царна иштта дика бIаргагу производственни кооперативашка хала балхаш деча хула хIанзара машинаш къаьст-къаьста бахача ахархой боахамашка хила йиш йоацилга. Ха а ховш кхашка беча балхо, дIайийнача культурашта нийса деча гIулакхо, кооперативай кердача, хозача цIеноша къаьст-къаьста бахача ахархой безам шоашта тIаувз, де а доагIаш къоабал ду кооперативай гIулакхаш.

КхоалагIа-дале, боккхача лоархIаме хилар халкъа Iаьдал эттача шерашка къахьегача ахархой вахара а кхетама а чухь овлан тIара хувцамаш хилар. Юрташкара дIадаьккхад полуфеодальнии капиталистически Iаьдалах доккхий льаьтташ леладар. Цунца цхьана кхо миллион сага тIера къел дIаяьннай, 800 эзар таргга саг чулоацаш юрта бе болх ца хилар цIаккха а кхы хургдоацаш дIадаьккхад. Къахьегача ахархошка льаьтта кхаьча ца Iеш, Советашкеи кхыча организацешкеи гIолла мехка доал де бокъо а кхаьчар. (ХIанз къахьегамхой Советашка хержача берригача депутатех ахаш совгIа нах кооператораши къаьст-къаьста баха ахархойи ба). Иштта овлан тIара хувцамаш хиннад венгерски юртарча культурни вахара юкъе а.

ДиазлагIа-дале, боккхача лоархIаме хилар кооперативни болам дегIабоагIача дунен халкъашта юкъера хьал хувцадалар а. Тха къахьегача ахархошта юкъарло йоаццаш опытаца яйзар капиталистически социалистически лагераш. Контрреволюционни мятеж эттача хана ахархошта бIаргабайр Малхбузера цIабаьхка е хьалха хиннача помещиктий юрташка лежкъа баьхка нах, царна хезадар бIаьхийча наьха Iаьдал юхаоттаргда яхаш кхерам тIатувсаш цар ду къамаьлаш. Царна иштта цу хана бIаргабайр контрреволюцена майра, къонахчал долаш духьал льаьтта мугIарегIа бола коммунисташ, производственни кооперативай членаш, цар хьалхле лелаераш. Ахархошта цIаькха а бIаргадайр цIенча дегацара пролетарски вежарий барт-цхьоагIо чIоагIа боккха низ хилар. Машар лорабеш машар безача низаша толамца лоаттабеча къовсамо, тIом хьеберaш эшаш хиларо, Советски Союзо а халкъа демократе мехкаша а экономически, Iилман, культурни вахара чухь даьхача толамаша, ССКП-а XXI-ча съезда соцамаша доккха нокъостал дир тха къахьегача ахархой саккхетам лакхбеш.

ПхезалагIа-дале производственно-кооперативни болам дегIабоалабеш доккха новкъостал дир мохк, вахар тоадалар юхаувзаш йола тайп-тайпара харцахьара уйлаш гуча а йоахаш, уж дIайоахаш 1958 шера декабрь бетта Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитета тIаийцача соцамо. Парте ЦК-а соцамо къоастадир мехка юрта боахам социалистически новкъа эргабоаккхаш кхоачашде деза хьадда дола декхараш. Центральни Комитета ший соцама тIа белгалдаьккхар, юрта боахам социалистически новкъа эргабоаккхаш доаха доккхий толамаш из ерригача общества гIулакха хинна дIаэттача мара даха йиш ца хилар.

Производственно - кооперативни болам дегIабар укх шера дуккха дика белгалонаш йолаш да. Цу белгалонех эггара хьалхара яр я — дуккхача венгерски юрташкара дукхагIа бола ахархой производственно - кооперативни боахама юкъе бахар. Мехка дуккхача районашка производственно - кооперативни юрташ хьахиннай. 1958 шера декабрь бетта мехка чухь цу тайпара 50 юрт яр, хIаьта 1959 шера март бутт кхоачалуш 1359 юрт хилар уж, вешта аьлча мехкарча ерригача юртехи городехи 42 процент льаьцар цар. ДIадахача шерашка хиннараш дукхагIа долча даькъе бедняках латта йоккха йоаца производственни кооперативаш яр. Укх шера дуккха бола ахархой-середнякаш кооперативашка бахар, эггара хьалха производственно-кооперативни юрташка а болхаш.

Дукха ха йоаццаш а тIехьа дисциплина мела яр. ХIанз дуккхадукхагIа йолча кердача кооперативашка кертера дош да — кооператива берригa членаш балхаца Iалашбар. ХьалхагIа кооперативашта юхалургдолаш ахча дала низ болаш яцар паччахьалкхе. ХIанз дуккхача кооперативаша йоах, шоашта паччахьалкхенгара юхалург ахча эшац е эшачарна а кIезига мара эшац. Шоай боахам шоай низаца тоабе гIерт уж, декхар а ца хьоарчадеш. Хьалха кооперативаш специалисташ безац яхаш яр. ХIанз кердача кооперативашка дукха эш агрономаш, зоотехникаш, кхыбола специалисташ.

Производственно - кооперативни боахамашка ахархой вахар хьалхарчул дикка тоаденнад. Иштта ахархой вахар дикагIа тоаденнача моттигашка мехка кхыча районашкарчул кооперативаш чехкагIа дегIайоагIа.

Кооперативни болама лоархIамера эргало я керда еча кооперацешка вIашагIкхетача къахьегама ахархоех дукхагIа бараш дикагIа йолча юртбоахама производственни кооперативашка вIашагIкхеташ хилар. Лохехьарча категорех йола керда производственни кооперативаш кIезига вIашагIъехк. ХIанз дуккха ха хьалха денз хинна кооперативни группаш лакхерча категоре кооперативаш а хинна дIаайтай. Цу тайпара партеси правительствоси белгалбаьккха хинна кооперировани яра кертера никъ къахьегача ахархошта беза никъ хиннаб.

Юрташка производственни кооперативаш яхкарца кхоачашдаь даьннадац Венгре юрта боахам социалистически новкъа эргабаккха аьнна оттадаь декхараш. Кооперативни юрта боахам вIашагIтохари масса оагIорахьара дика пайда луш бола боахам беш из эргабаккхари доккха декхар да. Из декхар кхоачашдеча паччахьалкхено доккха новкъостал ду ахархошта. Кооперативашта производственни новкъостал ду машинно - тракторни станцеша. Паччахьалкхено кооперативашта новкъостал ду кхийш деча а складаш еча а. Юрта боахам техникаца Iалашбе юрта боахама машинаш еча заводий болхлоша укх шера машинаш арахецара план тIехкхоачашъе декхар тIаийцад. Вежарашха долча мехкашкара, эггара хьалха Советски Союзера а эцаш, дукха тракторaш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама машинаш ийцай. Къоначa кооперативашка хьайбай боахам дегIабоалабе гIулакхаш оттадаьд.

Партес къаьгга а ше мадарра а дIааьлар социализм хьалъе безам болаш а махулла чехкагIа юрта социализм оттае къовсам лоаттабеш а ше хилар. ВСРП нийса политика лелаяр бахьан долаш юрта боахама деррига доакъош чIоагIа дегIадаьхкад.

Укх тIеххьарча шин шера тха мехка юрта боахам дикка лакхбеннаб. Нагахьа санна 1957-чеи 1958-чеи шерашкара хьокхамаш хьаийцача хьалха дIадахача кхаь шерачул юрта боахама валовой продукци 10,4 процент лакхъеннай. Къаьстта чIоагIа дегIабенаб хьайбай боахам, комсийи сомийи бешамаш. Венгерски Халкъа Республика халкъа боахам дегIабоалабара кхаь шерарча плана тIа юртбоахама производство 12 процент лакхбе лаьрхIад. 1958 шерара план кхоачашъярои мехкарча юрта боахама хIанзарча хьалои тешал ду из план кхоачашъяь ца Iеш, тIеххоачашъерг хилара.

Керда производственни кооперативаш къовсама хьалхарча этапе котъяьннай—лерттIа вIаштIехьа а яьккха, дика чакхъяьккхар цар бIаьстанара гота. Укх шера дIадийнар дика хьувкъаргдолаш да.

Дика пайда боала боахам буллаш доккха хIама даьд Венгре юрта боахамо. Укх шера миссел дукха цIаккха а йийнаяц шекар доаккха свекла. Производственни кооперативашка 28 процент дукхагIа дIайийнай хьажкIаш. Н. С. Хрущева баьча хьехамахи советски специалисташа даьча новкъосталахи венгерски кооператораш дIадахача шера хьажкIаш силоса квадратно-гнездовой хьисапе дIае болабелар. Из гIулакх дезаделар кооператорашта.

Мехка чухь хьайбаш а дийбад, царех боала пайда лакх а беннаб. ТIеххьара даьча лоархIамех хьакхарчи жаи цIаккха ца хиннача тайпара дукха да. ВНР-а правительствос дIахо йодача хана коа тIара оалхазараш дебадергдола соцам тIаийцаб. Хьайбаех йоха продукташ дукхагIа яхара эша дика торонаш кийчъяьй хIанз.

Венгерски социалистически болхлой партес нийса политика ледаяр бахьан долаш тха мехка юрта боахам лакхбала болабеннаб. Болхлой классаца цхьана Венгре къахьегача ахархоша тешшаме хьалъю социализм.

г. Будапешт.

Хьайбаш леладерий йоакхо яц

Шаьла районе «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделенена дукха гаьна йоаццаш улл хьайбай ферма. 173 етт болча цу ферме болх беш 13 доярка а, иштта скотникаш а, Iаьсий леладераш а, кхыбола болхлой а ба.

Iуйрина 4 сахьат даьлча долалу хьайбаш леладерий балха ди. хIаьта сайранна 8 сахьатал хьалхагIа из чакх ца доалилга вайна ховш ма дий. Иштта хала болх беча наьха йоаккхо е езилга а да массане а кхетаде дезаш. Из кхетадеш а, кхетаде безам болаш а бац «Джалка» яхача совхоза а, къаьстта цу совхоза 2-ча отделене а кулгалхой.

3—4 бутт ба хьаьнал къа а хьегаш болхлоша даьккха ахча царна дIа ца лу. Цул совгIа ферме болх беча наха эшаш дола спецбарзкъаш а дац царна доаггIача тайпара дIалуш.

Укх деношка Шаьла юртбоахама инспекце керттерча зоотехникаца нов. Дзантиевца тхо хилар цу ферме.

Дзантиевс ше зоотехник хиларах тарра цецвоалаш хаьттар ферма бригадирага Сулейманов Доккийгеи учетчикага Султаханов Султанагеи дояркаш халаташ доацаш а кулгех хьекха гаташ доацаш а хIанаб, аьнна.

— Тхо укхаза балха даьхка дукха ха яц, цох дувца бакъдар дац тха, — аьнна жоп делар цу шинне.

Цар къамаьла юкъе ийккхар ферме цхьа шу хьалха балха этта доярка Ромашкина.

—Январь бетта укх тайпара дола халаташ деннадар тхона массанена а,— аьлар цо шийна тIадувхача халатах кулг а теха.— Цу хана тхо йиъ мара доярка яцар укхаза. Цул тIехьагIа балха баьхкача болхлошта халаташ деннадац.

Нов. Дзантиевс ший бе баьллача тIорме чурча каьхаташта юкъера хьалехар 3 бутт хьалха массайолча доярканa кхоккха халат хьаэцарах отделене управляюще Магомадова кулг тIа а долаш йола отношени.

— Мичад уж халаташ?

Цунна дала жоп долаш вацар фермера цхьаккха а болхло.

Дукха ха йоаццаш ферме венача совхоза директорага Исаев Хасбулатага болхлой леткъаб алапи ший ханнахьа хьателац тхона, аьнна.

Машина тIера Iо а ваьнна, кулгаш а лестадеш, тIа а чувхаш болхлошка Исаевс даь къамаьл ер да:

— Шун гIулакх дац кулгалхошта леткъа, ахча дала деза ха тхона тхоашта хов. Нагахьа шоай болх бе безам беце дIагIо укхазара. Болх бе нах тхона шортта короргба. Из фу къамаьл да тIаккха а «алапи ший ханнахьа лац» яхар. ТIехьагIа мел лу дукхагIа шуга ахча Iар мара хIама хургдац шоана. Май бетта доагIа алапи август бетта хила мег, болх бе оаш, болх.

Иштта къамаьл а даь кулгалхо дIавахача болхлой къахьега дог доагIаргдий ховргда массаволча сага ше-шийца из дагаваьлча. «Со директор а ва, аз даьр мегарг а да», аьнна Исаев хеташ вале, из воаггIача тайпара бехктокхаме оза низ хургбац, яхар бакъдац. Иштта бехктокхаме озалургва дояркашта дIадала хьайийца халаташ царга дIа ца кхоачийтар а, дояркаша баьча балхах дола документаш къайла а дихьа фермера болх а бита конторе балха этта Яхьяев а иштта болхлошта алапи далар ший ханнахьа вIаштIехьа ца даьккха нах а.

Уж кхоачамбоацараш балха юкъера дIададахара оарцагIа йовла декхарийла я района партийни а, советски а, профсоюзни а органаш.

Х. ГАЛАЕВ,
(тха собкорр.).

КIа хьакха болабеннаб

Орджоникидзевская (тха корр. Телефонаца). Сунженски районе ка бола ялат чуэцар сихонца дIахьош да. Района къахьегамхоша хIанзале а чуийцад 1500 гектара тIара ялат.

Къаьстта дика лел уж балхаш Ленина цIерахчеи, XX-ча партсъезда цIерахчеи, ЦIеча Эскара цIерахчеи колхозашка.

Серноводскерча Ленина цIерахча колхозо берригa мукх хьекха баькхкаб, из пачхахьалкхенна дIабалара план кхоачаш а яьй.

Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 15 центнер а оардаш, 60 гектар мукх аьрдаб комбайнера Закиров Бахьауддина. Задани 9 гектар мара йоацача 22,5 гектар кIа чуэцаш хьавоагIа укх деношка комбайнер нов. Дасаев.

КIа хьокхаш ба кхыйолча колхозашкара къахьегамхой а.

Лоамарча цонашка

Хозача моттиташка лакхача лоамашта юкъе даж Первомайски районерача Орджоникидзе цIерахчеи «Дружба» яхачеи колхозашкара хьайбаш. ХIара шера, аьхки колхозаша хьаллехк цига шоай доахани жаи. Дика буци, лоама фои, хий мела моттигаши хиларо а, горий ца хиларо а торо хулийт хьайбаш дика доажаде а дорстаде а.

Цхьа бутт мара бац колхозаша шоай доахан цу цонашка доажаду. ХIаьта а гуш да цар дикка шура тIатехалта.

«Дружба» яхача колхоза Хамхоев Яхьья заведующи волча шурий-товарни ферме 30 Iатто хIара дийнахьа 100 килограмм шура тIатехай.

Дика къахьег шинна а колхозерча хьайбаш леладераша. Царна юкъе белгалбаха безаш ба Погиева Хьава, Хакиев Осман, Ханиев Аюп, Долаков Абукар, иштта кхыбараш.

Дика доажаду хьайбаш Iуша. Бус а дийнахьа а йоачан яле а, доажаду цар уж. Къаьстта хала хул хьайбаш доажаде лоамашка дохк эттача хана, хIана аьлча хьайбашта тIакхача гIерт оакхарий.

СалоIа ха а сакъердаме дIахьу хьайбаш леладераша.

В. СТЕПНОВ.

Колхозе практика бахаб

Укх деношка Нохч-ГIалгIай педучилища дошкольни отделенера студенташ Сунженски районерча колхозашка производственни практике бахаб. Цар практика дIахьоргья колхозашкарча берий площадкашка.

Хьалхехьа а кийчбеннабар студенташ практика. Цар кийчъяьяр берий даьшта уголокаш, берий ловзарех йола материалаш, берий даьшта еша дика чулоацам бола сакъердаме доклядаш, иштта кхыйола бераш хьинар а хьаькъал а долаш хьалкхедарах йола материалаш.

Цхьан бетта колхозий воспитателаша новкъостал а деш дIахьоргья шоай практика студенташа. Цул тIехьагIа практика гIоргья шоллагIа йола группа.

П. ПОПОВ.

ЗАИДАТА ЗВЕНОИ ЦУН КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШИ

Бийсанна догIа дилха, шийло фо а долаш, хоза а сийрда а малх хьежаш енаяр Iуйре. Наькъашкара дом бижабар. Гобаькхха форд санна латтача ялаташа бIарг хьестар, даиман дIа а юха а хьежа дог доагIаш, сатийна яр аренашка.

Наьсарен райкома пленум хилаезача клубе тхо дIакхаьчача берригаш а вIашагIкхийтта багIар.

—МалагIа дош да пленумо дувцаргдар? — аьнна, аз сай лоалахочунга хоатташехь райкома хьалхарча секретара нов. Тумгаевс пленума заседани хьайийллар.

— Таханарча дийнахьа района парторганизацена хьалхашка латта лоархIамегIа дола дош да, — аьнна хьакхайкадир цо, — ялаташ чуэца кийча хилари гIожа а хьаьна а доакъар кийчделгеи.

Цхьабакъда, цу шинна а балхал ший лоархIам кIезигагIа боацаш цхьаькха дош а дар царца цхьатарра дувца дезаш — ялаташта оасар делта.

Заседане баьгIараш тайп-тайпара нах бар: совхозий директораш, керттера агрономаш, отделеней управляющеш, парторганизацей секретараш, кхыбараш.

— Района парторганизаце керттера декхар да, — йоахар дувца оттадаьча деша хьакъехьа доклад яьча райкома секретара нов. Мальсаговс а,—мамогга чехкагIа оасарах хьажкIаш цIеньелга, хIана аьлча, цох тийша хургда ялат хьувкъилга.

Райкома пленума доакъашхоша юрта боахама балхий гIулакх даьшхачул тIехьагIа царна хьалхашка эттар сатийна вагIа йиш йолаш сурт дацар. Ший ханнахьа дIайха а декъа а лаьттача ахкан деноех пайда ца эцаш, ха тувлаялийтар бахьан долаш кхашкара оасар хьажкIел совдоалаш доагIар. Цхьабакъда, совхозий отделенешкара къахьегамхой массанахьа а балхах чуийна-м боахк. Балхаш дукха Iайнад: оасар, йол хьокхилга, кIаи, кени, мукхи чуэца кийча хулта. Массарел а хьалхагIа де дезаш да моша горошек чуэцилга а из консервни заводашта дIалулга а, хIана аьлча уж чуэцара ханах цхьа ди а тувладалийта йиш яц, хIаьта совхозашта тIабоагIача пайдах нонагIо дола дакъа а дIалоац цар.

Iуйрина бархI сахьат доалача хана Долакха-Юрта тхо дIакхаьчача болхлой машинашца кхашка дIаухаш бар. ТIеххьарча машинаца хьажкIашта оасара болхараш кхийтар тхох. Яьннача ханашка а вахара говзалга а диллача шоайла чIоагIа эргаш бар уж — кхувш боагIача кагийча нахагара денз кховткъеи иттара а безткъара а баьннача къоаношка кхаччалца. Акиев Ражапа, Кусиев Махьмада, иштта кхыбараша, нагахь санна дукха ха яьнна боккхий хиннабале а, тахан шоаш а, иштта отделенера болхлой а оарцагIбахаб ялат оасарах цIендара, из дикагIа хьувкъийтара. Кхы цхьаькха бахьан а дар Долакха-Юртарча болхлой тохабалара. ДIаяхача хана тIехьаюсаш, балхаш лерттIа доацаш хиннача отделене социалистически яхь лоаттаеш совхоза хьалхален байраках лелаю. Из сийле шоашка йитара, кхычарна юкъе хьалха латтара тIехьа лоаттабеча къовсамо кхы а айдора цар хьинар.

—ХIанз тха кхашка хьажа дахача бакъахьа хургда вай, — аьлар совхоза директора Харсиевс. БIаьсти ялаташ дIадувча хана агротехника бокъонаш ца толхаяр боккхача лоархIаме хиннад. Цудухьа хIанз Долакха - Юртарча наха шоай хьажкIех еш йола курал кхетае атта а да.

— ХIанз оаха цхьан гектара тIара 45 центнер фуал яьха хьажкIаш чуэцаргья, аьнна декхар тIаийцадале а, — йоах Харсиевс, — со шек вац оахош 70 центнер лургхиларах, хIана аьлча дегI дахьаш йоагIача хьажкIаша из ала бокъо лу.

— Звеношеи бригадашеи болх мишта бу? Цар дий тIаийца декхараш? — аьнна, хаьттача Харсиевс тхо дIатIадигар Кусиева Заидата звено участок йолча. Баьча балхо, хьажкIий хенаш диза хиларо, цар дегIадаро хьахьокхар цу звено участкe белгалъяьнна ялатий йоакхо еш нах хилар.

Долакха-Юрта дIакхачалехьа, Наьсарен райкома пленуме а хезаяр тхона Кусиева Заидата цIи йоахаши цун звено болх могабеши. Цхьабакъда, Заидат ше а цун звеноцара кагий нах а бIаргабайнабацар тхона.

— Тха Заидата звено йолча хиннадий шо?—аьнна хаьттар отделене управляюще а.

Из санна дола хаттараш дукхаьнешкара а хезар тхона. — Заидат цIенхашта кхалсаг я. Из ца йовзаш а цун звено кхашка ца хьожаш а дIа магIолаш, — аьлар отделене парторго Кулбужевс а. Цудухьа тхона хеталора ха яха, йоккха хила еза-кх из Заидат, аьнна. Цхьабакъда, кхай тIа дIакхаьчача оасар деш боахкача нахацара хьа а къаьста, тхона духьал енар юкъерча дегIара, гIийло къона саг яр.

Кагийча наьха болх ираз долаш а бийца, кхы цар ха ца йоаеш, хьажкIашка а хьежа дахар тхо, тхоаш юхадоагIаргда а аьнна.

Долакха - Юртарча отделене дIайийнача 1491 гектар хьажкIашка хьежа чакхдаьлча тхона массанена а Заидата участок йиц ца луш дагайоаллар, кIаьта цун а ший бахьанаш дар. Нагахь санна лаьтта гобаькхха цхьатарра дале а, дIадера ханашка диллача кхы эргаш хIама деце а, гуш дар йоакхо дукхагIа яь гIулакх нонагIа кхаьча хьажкIаш гIоръяьнна дикагIа хилар. Сарахьа тхо юха бIаргадайча Заидата йоахар:

— Дахача шера ялат башха во хиннадеце а, сона айса баьча балхах салоIам хиланзар. Цудухьа укх шера бIаьсти ялат дIаде доладелча гIоне дерригa балхаш се дакъа йоацаш, сай бIарга Iунал доацаш леладайтанзар аз сайгарча участка тIа.

Ялат хьувкъийтара йоакхо бIаьсти ца йича ялац, йоах Заидата. Цудухьа тракторни бригаде дикагIа волча трактористаца Даурбеков Яхьяйца агротехнически Iилмо ма яххара болх вIаштIехьбаьккхар цо. Кхашка лоа уллашехьа 104 тонн кхо диллар. Ялаташта гIулакх дика делга ховргдар хьажкIаш тIаяла йолаеннача хана а тIехь, хIана аьлча гобаьккха мел дада кхаш Iаьржа долча хана Заидата хьажкIашта макха баккха торо хилар. Кхо дилларах тоъам ца беш, юххьанца культиваци еш кхашка лаьтта хьаьнду молхаш тоха йолаелар Кусиева звено.

Ханза шозза культиваци а шозза оасар а даь, хьажкIаш канаш даха йолаеннаяле а, Заидата звено сатийна ца Iеш, даиман къахьегаш я. ТIадаьннача оасара цел тохаш, хьажкIаш листа йолчара нийлхьеш боахк кагий нах. Шоашта хьаеннача 32 гектарал совгIа звено членаша лелаю кхы 76 гектар хьажкIаши 50 гектар гидуаргаши.

— Тхоашкарча участка тIара ялат, кхыбарашта хьокхам а луш, дика хьувкъарг хиларах теш тхо,— йоах звеноцарча Кусиев Мусас. — Тхоай участок лорае а цу тIара хьажкIаш, цаI ца йойташ, Iаьдала амбарашка дIакхачийта а сайна тIаийцад аз.

Къахьегама дисциплина дика я Заидата звенон. Iуйрина, целаш бе а доахкаш, цхьатарра юрта юкъе арабоал мехкарий Шибилова Лида, Дахкильгова Ханифа, Торшхоева Эсет, Торшхоева Диба, Торшхоева ХIажар, кхыбараш. Мехкарий а кагий нах а дийша ба, 7 классага кхаччалца образовани я царех хIаране. Цхьабакъда, Заидата звеноцарча кагийча наха хьалхашка латташ цхьаькха лоархIамера декхар да: дIахо дешилгеи шоай агротехнически говзал лакхъелгеи, хIана аьлча юрта боахама хIанзарча хана дийша нах эш, адамаша ялат хьувкъийтара тIехьа лоаттабеча къовсаме царна гIо ду говзача, чоалханерча машинаша, Iалаьмате дукхача технико. Техника дикагIа мел Iомаю къахьегам аттача баргба.

—Гурахьа Долакха-Юртарча кагийча нахаи мехкараштеи къаьстта шоай группаш йохкартья оаха,— йоах ССКП райкома секретара нов. Тумгаевс. Дика хIама да парторганизаце дагалаьцар.

Социалистически яхьо хIара денна къахьегама керда формаш Iомаю, хьинар лакхду къахьегамхой. ВорхI шера плана хьалхарча ахкан керда къахьегама хьокхам беннаб цу звенос. Цо беча балха ма барра зем баькхкача кхетаде атта да цун къахьегам кердача заман хьисап долаш хилар.

Вай хIанз дукха я кердача тайпара къахьега шоай говзаш бола совхозаш, колхозаш. БIаьш а эзараш а болча наха шоаш беча балха дерригa шоай хьинар а говзал а тIадохийт. Из хIама къаьстта боккхача лоархIаме да цо вай пачхахьалкхен доккхий рузкъаш совдоахаш хиларал совгIа, социалистически мехка мара хила йиш йоацаш дола керда дар хьахулаш латтара тешал деш хиларах а.

Районе а совхозе а хIанз доккхал ду Кусиева Заидата звенон балхах цун доакъашхой хеста а бу. Укх деношка Наьсарен-Вокзале цхьа воккха саг кхийтар сох. Долакха-Юрта керда фуд, аьнна цо хаьттача, аз Заидата звенон гIулакхаш шийга дIадийцача, вIалла а из йовзаш воацача, кхыча районерча къоаночо раьза хинна аьлар:

— Ма дика кхаъ бар Iа сога баькхкар. Хоза хет сона вай кагийча наха иштта дика къахьегаш. Хье уж болча юхаводе согара баркал алалахь къаьстта Заидата а цунцарча кагийча наха а. Цар лаьца никъ даькъала хилба.

Къахьегамо саг кхеву, цун оамал, вахара хьисап хозагIча новкъа нийсду. Никъ дика хилба Кусиева Заидата а цун звенон а.

Б. ЗЯЗИКОВ.

Сурта тIа: оасар деш я Кусиева Заидата звено (аьрдехьара аьттехьа) кхоалагIа латтар З. Кусиева.

Г. Купина сурт.

ВорхI шера план—диъ шера

Свердловск. Уралмашзавода экскаваторни цеха зубореза К. Я. Маслий яхачо машиностроителаша чIоагIа хьал а лоацаш башха дика гIулакх доладаьд. ХIара болх беш йолча моттига къахьегама овсарле лакхъяра, къахьегама кхом бара, арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара комплексни план оттаелга кхайкадаьд цо. ХIанз укх сахьате 1500 цу тайпара план я оттаяь.

К. Я. Маслийс кулгал деш йола бригада коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккха къовсам лоаттабеш я. ВорхI шера план диъ шера кхоачашъе лаьрхIад бригада членаша. К. Я. Маслийс пхе бетта кхоачашъяьй 17 бетта йоагIа балха норма.

Сурта тIа: К. Я. Маслий.

Н. Ситникова сурт.
ТАСС фотохроника

Ахьмад Ведзижев

СЕЦЦА

(Дувцар)

ШоллагIа ди дар Дауд кхий чу улла. Цунна кIал кIеззига гIадамаш дадар.

— Хьо шпион хилар бакъда, е дац? — аьнна хаьттар салтечо, цкъа шоаш шиъ виссачада. Гарга гIолла саг хилча укханца къамаьл де вахьацар салте, хIана аьлча, царна бокъо лацар лаьца воаллача Даудаца цхьаккха тайпара къамаьл хила.

Кхыдола дешаш-м хала а атта а кхетадора Дауда, бакъда «шпион» фу дош да ца ховш, чIоагIа саготлора цун. «Шпион... шпион... Сона-м хезадац цу тайпара дош»,— яхаш, ше-шийца уйлаш йора цо.

— Э-э-э — аьле кулг лостадора салтечо, Дауд шийх кхы ца кхийтача,— из дегI доаккхаш фу деш лийннав хьо эрсий мотт а ца Iомабеш... Сесаг йий хьа? — аьнна хаьттар салтечо юха а.

Салтечо ше кхетадеш дола дош аьлча а хоза хетар цунна.

— Я-те... сесаг я. Шиъ бер а дакIаьнки йиIиги,— аьлар Дауда, цунах салтечоа тоам хулаш мо, ший бераш долга цунна дIа а хойташ.

Селхан Iурра ше цIагIар араволаш укханна дага а дацар ше сарале дезалах юха кхетарг-мичав аьнна. Цудухь шийх хургдар ца харал чIоагIагI, укхан дег тIа бохам латтар сесагага а берашка а ше бахьан чIоагIа сагото хургхиларах.

Дауд селхан Iурра, веннача ший гаьнарарча гаргалча сагах кодам бе ваха араваьннавар. КIур бе хIама дацар киса а цIагIа а. Цудухь ше новкъа валалехь юртарча тика тIа тхьамка эца кIаьнк вахийтар цо. КIаьнк тхьамка доацаш вера юха.

Кхоана хургдар тахан ца ховш кхераме ха яр лаьттар. ХIанз-хIанз деникинцаш юрташка чухьалх яхаш дар массанахьа хозаш хиннар.

Дауда къоастадеш дацар деникинцаши, кIайбараши, кIайказакаши яхаш массехк тайпара йоахаш йола цIераш шоашта юкъе бувзам болаш я, е яц. Цо хоадам боллаш кхетадора цаI: нагахь кийнах цIе зиг доалле, е седкъа а боаллаш бухь багIа кий туллаш вале — из доттагI волга. Цудухь, каст-каста цу тайпара саг шоай юрта вена нийсвелча, Дауд дагахь эгIазло йоацаш, цIенача уйланца хьежар цунга.

...Ер кодаме водача новкъа, дукха юстара йоаццаш цIерапочтанаькъа станци уллар. Цига массаза а базар тIа дохкаш тхьамка хулар, цудухь Дауда соцадир станцера тхьамка а ийца гIолга.

Тхьамка а ийца, Дауд базара юххе ягIача гаьнах дIатесса латтача ший говра юха тIавеча, говра уллув эпсари ши салтеи латтар.

— Хьа каьхаташ? — аьнна хаьттар эпсаро Дауда тIа а човхаш.

Цун хаттара дукха раьза воацача Дауда дагахь цхьаннена тIехьа вож хувцалуш массехк уйла хувцаелар.

— ДIарча юртара ва со-м,— аьлар Дауда, шийна ца ховча эрсий меттаца, эпсарга безаме велакъажарца ший юрт йолча оагIорахьа пIелг дIа а хьокхаш.

— ДIарча юртара, дIарча юртара!— аьнна дистбIара а иккха, ший низ макхоачча лостабаь Дауда батах бий техар эпсаро. — Вела сенна вел хьо... Аз хойтаргда хьона дIарча юртара-м, аькха!

— Аькха яI, аькха!.. Шпионал де вайтавар хьо!

Кулгаш ше дийхка ваьлча Дауда мерий кIал а вена бIеха яппараш йора эпсара.

Духьале яра цхьаккха аьттув боацаш ше висарах чIоагIа Iоаткъам хилар Дауда. Эпсаро еш йола яппараш а, цо шийна теха бий а новкъа хиларца сов чIоагIа эгIазвахарна церган а хьокхаяь цо аьлар:

— Хьо хье да бIеха жIали!— аьнна.

Ший бе йоалла лоаца гIадж кертах а батах а къоаста ца еш Дауда етта волавелар эпсар.

— Фу деш латт шо! — аьнна, юххе латтача салташта тIачайхар эпсар ший пхьарс кIаьдбелча,— дIаетта цу аькханна!

Лаьтта гIолла дIа-юха керчавеш дохадаьча барцкъий а, чопилгаш а дIаиха йоастаеннача кетара а тIолхаш яр Iоядаш.

Дауда етташ дуккха а нах бар гонахь гулбенна.

— Ай, адамаш дац шо, тоъаргда шоана! — аьнна, эпсар белаж а лаьца, хьаозавир гулбенначарна юкъе хиннача цхьан йоккхача саго.

— ДIадала гучара къаденна гIам! — аьнна йоккхача сага тIачайхар эпсар.

...Делкъел тIехье яр Дауд хьакхийтача. Йийла латтача кхийн наIара хьалхашка гIолла дIа-юха а ухаш лелача салтечунга дехар де оезам хилар Дауда кулгех йийхка хIама хьайоастаялар аьнна, бакъда шийна еттар дага а деха цунга дехар де дего витанзар из.

ГIаьле оза безам хиннача Дауда, безаме дош аьнна а салтечунна ше селла гIаьленна гIаддейна волга дIа ца хайта гIерташ, салтечунна тIачовха воаллаш мо, гIожо аьлар:

— ГIаьле озийта укхаз, гIаьле! — аьнна.

— Тхьамка дий хьога? — аьнна хаьттар салтечо, цун кулгаш а даьста.

— Деце дала-м валлац хьо?

— Воал,— аьлар салтечо.

— У хилар кхерам бар Iа деннача тхьамкех.

Хьоарчаьяча хIамо Iийда лазаш дола Дауда кулгаш дика хьелуш дацар. Боккхо баьккха гIаьлен кIур чуэзача даьтта хьекха нахьара маьчи мо кIаьд делар Дауда дог.

Иштта лаьца воалаваьвар Дауд укхаза. ШоллагIа ди делкъийга кхоачаш латтар, бакъда, цу шин дийнахь укханга цхьаккха саго корта а болаш оалаш хIама а дацар, е эцаш лодкъам а бацар. ШоллагIа ди дар Дауда цхьаккха тайпара кхача ца лу. ХIанз укханна ха тIа латтача салтечо Степана селхана а санна ше ха тIа нийсвелча кулгех хьоарчаь хIама хьа а яьккхе, лочкъайий маькха чIегилг лора Дауда.

ЧIоагIа гIад водар Дауд Степан ше лоравеш хилча. Цо шийна луш йолча маькха чIегилгах церг техе йист а яьккхе, цхьа ха яллалца из бага Iувшар цо, маькха чIегилг кхоача ца еш, дIахо гоае гIерташ.

ХIанзале а Даудага ший бала кодабаьбар Степана. Цун дувцарах Дауда хайнадар салтечун къаьна даи, хIаьта зIамига бер а долаш сесаги цIагIа диса хилар.

— Со деникинцаша салталла воаккхаш ах гали хиллал ялат дацар тха цIагIа. Мацалла дезал бовр кхер со, — йоахар салтечо.

Шийгара сагото йиц а лийя, салтечох къа хетар Дауда цо ший бала кодабича.

— Степан, хьона ца ховш хила йиш-м ма яц со лаьца хIана воаллаву? — дехарийца цIаькха а хаьттар Дауда.

— Аз ма аьннади хьога, хьо шпион ва йоах... Хьа гIулакх, бакъдар аьлча, кхераме да. Полковник цIаварга хьежаш гоаву хьо лодкъам ца эцаш.

— Фуд из шпион яхилга да, со кхета а веш хьаалал хьай из.— дийхар Дауда салтечунга.

— Шпион—тха къайленаш ха, тхона тийшача балха вена саг ва... Иттазза-м аьннад аз хьога из. Хьо дIааьнначох кхеташ ца хилча фу де деза аз.

Дауда хьаькъало кхетадеш дацар цу дешай маIан. «Сона сенна эш акхар къайленаш, е са фу гIулакх да акхарца», — йоахар цо ший дагахь.

— ТIаккха полковник цIа маца воагIоргва? — аьнна хаьттар цо салтечунга.

— Сона сенах хов из цIа маца воагIаргва!.. Тхона хойт мотт хьуна цар шоаш леладер. ХIанз-хIанз воагIаргва яхаш хьежаш-м ба.

Малх чубизаргахьа дIалестабар поручика ва а вена Дауд кхийна уллув дагIача цIагIа чувугаш. Степан наIарга а вита, Дауд цIагIа чувигар поручика.

ТIехьашка ши кулг а лаьца цIенюккъе уралаттар тIема форма а ювхаш, юккъерча дегIара саг. Дауд чинехи формаяхи кхеташ вацар, бакъда цун латтарга а, тIерча формага а, йоккхо яьннача можага а хьежача Дауда кхетадир из воккхо хьаким хила мегаш хилар. «Ер хила веза-кх из Степана вийца полковник»,— аьнна хийтар цунна.

— Хьан вайтавар хьо тха доазон тIа? — аьнна, хаьттар полковника Даудага, укханна хьалххашка дIа а этта.

Цун хаттарах кхийтар Дауд. «Ер безаме, беркате саг ва, укханга ше ма-барра дIабергба аз сай лоткъам», — аьнна соцадир Дауда.

— Хьо хьаким ма-вий,— аьлар цо,— со миска саг ва... Хьо мо хьаькъал долча сага дика довз мискача сега хьашт. Со кодаме ваха аьнна...

— Из дац аз хеттар-м,— аьнна юкъе иккхар полковник Дауда шийна ца ховча эрсий меттаца беш болча лоткъама, борд-бордах вела а къежаш,— мала вар хьо тхона юкъе вайтар?

Полковника деш долча дерригача къамаьлах кхеталацар Дауд, бакъда шийна хинна хьовзам полковник кхета а веш дIабийцача, бехказа а ваьнна цо ше дIахецийтаргволаш мо хетар цунна. Цул совгIа полковника деш дола къамаьл тIа ца чувхаш даро а чIоагIа догдоахийла йора.

— Сона эрсий мотт дика хац. Аз дех хьогар сога дикка ладувгIар...

— Говза хила а гIертаций,— аьлар полковника, шийна уллув латтача поручикага, Даудагахь корта а лостабеш.

— Сецца,— аьлар полковника поручикага, юха а Даудагахьа корта а лостабеш, — гIалера а ваькхе, сага ца гучча... Дауда кхетаданзар полковника дешаш а е цу дешай маIан а, бакъда поручика уж дика кхетадир.

— Кхоачашхургда, господин полковник!

Полковник волчара ше дIавугаш тайп-тайпара уйлаш ессар Дауда дег чу. «Мукъа ха мича хул хьакимий,— йоахар цо ший дагахь,—цIаькха юха вийхача-м дIадувцаргдар аз цунга ер ше ма-дарра».

— Фу аьлар хьога? — хаьттар Степана, поручик дIа а ваха шоаш шиъ висача.

— Хоадам боллаш хIама-м аланзар... Сай лоткъам цунга дIабе безам хиннабар са, бакъда из мукъа вацар сога ладувгIа.

— Э-э, са доттагI, даькъаза саг хиннав хьо а,— аьлар Степана, шешийца доккха са а доаккхаш.

Полковника поручикаца мел даь къамаьл а хезадар наIарал арахьа лаьттача Степана, цудухьа цо дерригa а кхетадора. Салтечоа бехк а гунахь а доацаш вовш латтача Даудах къа хетар. «Веннар-м дIаваргвар,— йоахар цо ший дагахь,— къа деций бойл дусача берий, сесага... Са бараш сох белхаш мо укханах белхаш хургба-кх укхан дезал а».

...Сецца, набара тар а кхийтта вагIа Дауд, чоаже техача мIарго лоза а ваь сома иккхача, цунна тIа а этта латтар эпсар.

— ГIатта, волле! — аьнна Дауда тIачейхар эпсар.

Шийна мIарга тохара бахьанах ца кхеташ волча Дауда, эгIазлонах воаставала ца могаш хаьттар:

— Мича долх вай?

— Дукха ха гIийртача ханал хьалха къалургва хьо... Сихле, сихле! — аьнна тIачейхар эпсар.

Анаюх сийрда йоалаш латтар ераш станцерча поселкал арабаьлча. ДIахьежача, дехка юкъера мо гуш уллар Дауд ваь а кхийна а йола юрт. Ший юртах бIарг ма-кхийтте а, цига вугавалар-кх со а аьнна хетаделар Дауда, бакъда цунга дог доахилга яцар. Ший дагахь кхийтар Дауд ше ве вугаш хиларах.

Шийла ши гIа мара воацаш хьалха водача эпсара бIарг тIаэттар Дауда. Цунна тоха безам бар цун, бакъда кулгаш дийхка дар, тIаккха кулгаш мукъа ца хилча кхы де хIама дацар:

— Ве вуг Iа со? — аьлар цо чIоагIа цIогIа а теха шийна хьалха водача эпсарга.

— Волле, волле, дукха талбаш а ца етташ — аьлар эпсара ше воддаше юха а вийрза.

— ЖIали яI, жIали! — аьнна эцсарга яппараш йир Дауда.

Юха тIа а вийрза Дауда хьалхашка сецар эпсар.

— Хьанга ях Iа из?

Кхы цIаькха а бIеха яппараш а яь юхьмараш тIа эпсара тугаш техар цо.

Дауда тоха аьнна бий лостабир эпсара, тIаккха соца а венна кисара хьалдаькхкхача йовлакхаца ший бат цIенъйир цо.

— Хьо лей... аькха... хьо... хьо — сов бирсвенна лерттIа йист хила магацар эпсара.

Малх лоамах хьагучабоалаш латтар ераш шаьрача ара, доагIача хи йисте сейцача. Дауд Iохоаваьча уллув гонахь а чу а йокъаенна йоархIаш а ягIаш боккхо кIоаг боаллар. «Дика каш а ма-д сона нийсденнар», аьнна хетаделар Дауда ший дагахь. Хадданза бордаш вIашта а детташ дуIаш дора цо.

— ХьалгIатта!— аьнна Дауда тIачейхар эпсар. — ХьалгIатта, хьожар со хIанз Iа фу илли оал!

Меттахь а ца хьовш, ший даггара дуIанна бордаш вIашта а детташ вагIар Дауд.

— ХьалгIатта яхаций хьога! — аьнна цIогIа техар эпсара Дауда нийсса тIа а этта.

Ше деш дола дуIа соца а даь сихха ураэттар Дауд. Ше ураоттаршe, лоста а баь, шийна хьалхашка латтача эпсара, цу гийга тIа мIарга техар цо. Дага а доацаш кхийттача мIарго «эъ» — аьнна эккхийтар эпсарга.

Гийга тIа ши кулг а дилла, гора а хайна вагIаш цхьа юкъ яьккхар цо. Лазар дIадаьнначул тIехьагIа, эгIазне Дауда бIара а хьежа, кхы йист ца хулаш салташта тIавахар из сихха.

— ТIалаца топаш! — команда елар, эпсара.

Цхьан салтечо Дауда топ тIа лаьцар. Бакъда, Степан корта чу а баха латтар.

Цецваьлча мо Степанага хьежар эпсар.

— Хьо фу деш латт? — аьнна Степана мерий кIал а водаш хаьттар цо.

— Господин поручик... аз тохаргьяц цунна топ, — аьлар Степана, чубахачара корта хьал а ца боаккхаш.

Шийна хезачох бокъонца кхеташ воацача вокх салтечо ше Дауда тIалаьца топ Iояхийтар.

— Фу?! — эпсара теша лацар шийна хозаш долчох.

— Аз цунна топаш тохаргьяц! — аьлар Степана эпсара бIарга тIа бIарг а оттабеш, къоастадеш.

— Гм... тохаргьяц Iа?... мегаьд. ГIа тIехьашка а ваьнна, эгIазне Степанага а хьежаш, тепча яккха аьнна хумпIара тIакхайдар эпсар.

— Господин поручик,—аьлар Степана, ше латтача нийс а луш, — герзаца бегаш ма белахь!

— Хьо ди бехкар... Аз бергбац бегаш...

Хотта мо Iаьржа тепча хумпIара чура ах араялале, топа юхьиг наькха тIа а тоIоъ, поручика топ техар Степана.

Хьайзза тIа-кIалтIа а иккха, бера тепча дIа а йодаш, бартал лаьттах кхийтар эпсар.

Степана новкъост, лоацавелча санна, цкъа Степанага хьожаш; тIаккха вежа уллача эпсарга хьожаш, ше фу аргда, е фу дергда ца ховш латтар.

— Степан... Степан, — йистхилар из юххера а, — хIана дир Iа из, Степан...

— Хаттараш эшаш дац хIанз... зулам ше даха деззачох дахча бакъахь да.

Ше фу дича фу аьлча бакъахь да ца ховш латтар Дауд. Эпсар вер шийна диканна да е дац — из уйла юлацар цунга, хIана аьлча, вала аьнна кийчвеннача Дауда, селла тамашийна ше Iоажалах валар кхетаде хала дар. ТIа а вена Степана ший кулгаш хьадаьстача, бIаргех хиш доладелар Дауда.

— Шунцига гIоргда вай хIанз... Кхы даха моттиг яц — аьлар Степана Даудага.

— Баркал... баркал хьона, вошал дарна, — тоIаваь Степан мархIа веллар Дауда.

ЛоамагI хьал а баьнна, къаьгга сийрда хьежар малх цIагIара араваьннача кхоалагIча дийнахь, Дауд шийца ши новкъост а волаш ший юртах чуволаш.

Доазол дехьара

Президента Эйзенхауэра пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 8 июль. (ТАСС). Тахан хиннача пресс-конференце президентага Д. Эйзенхауэрга хаттар дир Н. С. Хрущев США ва мегаш хилара хьакъехь. Президента жоп делар, нагахь санна дувцаш дар «хьоашалгIа вар» дале уйлае езар фуд аьлча, Н. С. Хрущев хьаша ваь тIаэцар а цунна гIулакх дар а да. ХIаьта нагахь санна переговораш е воагIе, цунца дувзаденна дукхха цIенхаштта̄ра дешаш да. Эйзенхауэра белгалдир, США цхьоагIо йолча мехкий группацара хилар а союзацарча вокх доакъашхой а хьашт долаш йола переговораш е цхьан правительства кулгалхочоа хала хургхилар а. Нагахь санна дувцаш дар правительствашта керте латтараш «светски» хьисапера вIашагIкхетар дале, из ше да.

Советски премьера хьалхарча заместительца Ф. Р. Козловца хиннача къамаьлах лаьца шийта даьча хаттара жоп луш Д. Эйзенхауэра аьлар, советскии американскии халкъашта юкъе доттагIал да.

Iилман аппаратура тIа а йолаш американски ракета сигала хецар

НЬЮ-ЙОРК, 8 июль. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспонденто Вашингтонера беча хоамах, селхан 750 миль (1200 км) лакха ракета урагIа хийцай США-с Лаьттанна гонахьара Iалама радиаци йистар духьа.

Ракета урагIа хийцай Уоллопс яхача острова тIарча (Виргиния яха штат) аэронавтикани космически яссале тахкараи йолча национальни управлене базера.

Дить лагIа долаш йолча ракета конуса тIа 45 фунт (20, 4 кг) дозал дола Iилман аппаратура оттаьй специалисташа.

Англе ара ца доалаш дисад 1.110 газети журнали

ЛОНДОН, 8 июль. (ТАСС). ХьалхагIа санна забастовка еш полиграфически промышленностера 150 эзар болхло ва. Арадалац провинцешкара 1.110 газети журнали. Дуккха а зIамагIа долаш арадувл центральни газеташ.

Англе полиграфически промышленноста центрех лоархIаш йолча Уотфорде полиграфистий демонстраци хилар селхан. Демонстранташа кхайкадеш лозунг дар «Уотфорд обсевер» яха газет ма эцалаш, хIана аьлча штрейкбрехераш ба из арадоахараш».

Забастовка еш болча болхлошта раьза бар горнякий Къама профсоюза хIара шера хулаш йолча конференце дакъа лоацаш бола викалаш. Тахан хиннача заседане массава раьза а волаш делегаташа тIаийцача резолюце тIа забастовка еш болча болхлошта тешам лу шоаш уж хьаллоацаш хиларах. Забастовка яьча болхлошта шоаш раьза хилар хьахьокхаш йола резолюци тIаийцар тахан цу тайпара хIара шера хулаш йолча транспортнии говзал йоацаши болча болхлой профсоюза конференце делегаташа а.

ПЕРУ. Мехка столице — Лиме полице лелхабир «Халкъа гIулакх» яхача парте лидер Фернандо Белоунде лацара духьал митинг вIашагIйолла гIийртаь демонстранташ.

Сурта тIа: лаьца чуволлалехьа демонстранта етташ боахк полицейскеш.

Ассошиэйтед Пресса сурт.

Сахара—атомни полигон яц

ЛОНДОН, 9 июль, (ТАСС). Французски правительствос Сахаре атомни герза тохкамаш де лерхIаш хиларца дувзаденна Францен президентагара де Голлагара уж тохкамаш де цага лаьца гIулакх дIадаккхар дехаш ше французски правительствога яхьийтача заявлене текст дуккхача мехкий правительствашка яхьийтар Гана правительствос.

ЧЕХОСЛОВАЦКИ РЕСПУБЛИКА. Чехка дегIайоагIа Малхбоалерча Словакера Кошица яха город Гарггарча 15 шера Кошице бахача наьха дукхал 250 эзар сагата дIакхоачарда. Цига хьалъергья 30 эзар квартир города йиххе хьалъеш латтача металлургически комбината, металлах хIамаш еча предприятей, химически дахчах хIамаш ечеи промышленностий болхлошта.

СУРТА ТIА: Кошицера керда улица. Я. Тахезе сурт. Чехословацки телеграфни агентство.

Дика салеIар пенсионераша

Дахача кIирандийнахь МагIалбике Серго цIерахча участкерча стадионе а гаьний беша а салоIаш хилар пенсионераш. СалоIилга вIаштIехьадаьккхар пенсионерий касса правлене а горсобеса а.

Пенсионераша балхаш деш лелаеш сомий, баьца даарий бешамаш я. Соахка шоаш лелабеча подсобни боахамах 102 эзар сома пайда ийцаб пенсионераша, хIаьта укх шера 140 эзар сома пайда баккха лаьрхIа ба уж. ХIанз дукха ха йоалцаш шоаш лелаеча бешамашта оасар даь йистедаьккхад пенсионераша.

Шоай балхаш йистедалар белгал а деш салоIаш бар уж цу дийнахьа. БIаьш нах бар стадионе гулбеннараш: пенсионераш, цар дезалаш, иштта кхыбараш. Царна юкъе бар граждански а сийлахь-боккхача Даьхен а тIемашка дакъа лоацаш хиннараш, эггара хьалха МагIалбик Iоюллача дакъа лоацаш хинна къанна нефтяникаш, иштта кхыбола пенсионераш.

Тайп-тайпарча ловзарех: доминох, шашкаех, шахматех ловзаш дIадоладир пенсионераша из ди. Котбаьннарашта совгIаташ тийлар. Дика концерт оттадир салоIарашта 1-гIа Мая цIерахча клуба агиткультбригадо. Концерт чакхдаьлча юкъарча касса чотах хIама диар пенсионераша. Ловзараш деш, Iам тIа лувчаш, маьлхе боагаш, цIенача фега хозе сакъердаме салоIаш дIадихьар пенсионераша кIиранди.

А. ХАРСИЕВ.

(Тха собкорр.).

Теркал хIана яц Калинина цIерах йола поселок?

КхоалагIа шу да Калинина цIерахча поселке нах баха. Денгара-ди массаза дала поселок шерлуш а нах тIаккхеташ а латт укхаза.

Бакъда, поселке бахача наьха коммунальни а культурно-бытовой а хьашташ кхоачашдара кIезига йоакхо ю.

Городе дукха организацеш я поселок тоаяра ши-шийта кхоачаш дола балхаш де дезаш. Царех дукхагIа дараш укх шера даь даьнна хила дезаш а, де дезаш а да.

Iалааьмате эсала лел поселке наькъаш тоаделга. Наькъаш во хилар бахьан долаш автобус поселка юкъе кхаччалца дIайодац. Цудухьа нах автобус сечаца тика юхе гаьннара хьатIаьха безаш хул. Йоачан хинна хотта баьннача хана хала да поселке бахача наха балха аха. Ерригача поселке ца хиларал совгIа, кхыметтел городерча йоккхача организацена а («Чечингстрой», 12-гIа стройтрест) даьцац шоаш хьалдаьча цIеношта юхе наькъаш. Доккхий ораш а даьнна латт ши шу хьалха «Чечингстрой» тресто даьча цIеношта юхера наькъаш.

ВIаштIехьа дац поселке электросвета гIулакх а. Радио а йиллаяц. Дукха я поселке еха хина колонкаш. Колонкагара колонкага а ухаш хий лехаш лела безаш хул кхалнах.

Во лел укхаза торговле болх а. Поселке цаI мара тика яц. Цо наха кхоачам ца барах дукхагIа йолча хана шоашта эшаш йола хIама эца городе ух нах.

Поселке тикаш хьалъелга хIанз а дIадоладьадац торговле министерствос.

ЧIоагIа наха эшаш я промтовараш дохка тика. Поселке латтача промтоварни будка наьха хьашташ кхоачащдац, хIана аьлча, зIамигача будка чу дукха товараш леладе тарлургдац.

Калинина цIерахча поселке бахача наьха культурно-бытовой хьашташ кхоачашдара йоакхо е еза

Х. МАГОМЕДОВ.

Доккха хьинар

Ах шу совгIа ха мара яц Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен драматически театр хьадийлла. Цу лоацачa хана 6 спектакль арахийцай цо шийсцена тIа. Уж да: «Асланбек Шерипов», «Майра Кикила», «Эггара дукхагIа безараш», «Совдати Дауди», «Догдоаха катинах», «Хиланза ца воалаш хинна лор».

Оттаяь спектаклаш тайп-тайпара жанраш йолаш а тайп-тайпара замаш хьахьокхаш а я. Зрителашта гу сцена тIа Нохч-ГIалгIайчу советски Iаьдал доаккхаш хинна тIом, паччахьа Iаьдал долча хана вайна юкъе хинна во гIулакхаш, юрта боахамерча къахьегамхой таханара ди, иштта кхы а.

Театра эггара кердагIа йола спектакль XVIII бIаь шера ваьхача французски драматурга Мольера язъяь «Хиланза ца воалаш хинна лор» яха комеди я.

Нагахь санна хьалхара спектаклаш, заманга а нахага а диллача, артисташта хьахьокхаш аттагIа хиннаяле, массехк бIаь шу хьалха баьха французаш хьахьокхар халагIа декхар дар. Из декхар кхоачашде низ кхаьчаб комеди оттаяьча Лермонтова цIерахча эрсий драматически театра керттерча режиссера нов. Децика а ролаш ловзаеча артистий а, художника нов. Сноввинга а. Къаьстта белгалбаха дог доагIа шоай ролаш дика ловзаяь Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артисташ Бадуев, Зубайраев, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка Исаева. Дика лайзар артисташ Х. Мусаев, Мустапаева.

10 июне хьожаш хиннача общественностo дика къоабал а даь тIаийцай «Хиланза ца воалаш хинна лор» яха спектакль.

А. БОКОВ.

Оаха яздаьчун ларах

„Наьсарен районе саг вихьача а оарцагIа балац“

Иштта юрта а болаш укх шера 2-ча июле арадаьннача № 53 йолча «Сердало» газета тIа кепа техача фельетона жоп луш Наьсарен района прокуратуро хоам бу: тика дIа а къайла ведда лийнна Экажкъонгий-Юрта тика заведующи хинна Точиев Хьажбикар балхара дIаваьккхав, шоллагIа саг йоалаярах из бехктокхаме озаш ва. 2 июле Точиевгара лоткъам ийца а баьннаб, цун дош Наьсарен района халкъа суде дувца дIачу а деннад.

ФОТОАППАРАТАЦА ДАЬХЕНЕ ГIОЛЛА

СУРТА ТIА: ГIалгIай лоаме. ТIергамара вIовнаши гIалаши. С. Хакиева сурт.

Маца хьалъергья школа?

Дукха хана денз дувцаш да Первомайски районерча Моче-Отарашка школа хьалъе еза яхаш. Казахстанера цIабаьхкача наьха бераш тIаккхетарах хьалха хинна школа цIенош дешархошта кхоачам бергболаш дац. 70-нега кхаччалца бераш да укх хьатIадоагIача дешара шера школе даха дезаш.

Орджоникидзевскера ийца фински цIенош хьал а дена, хьалдогIа деза яха къамаьлаш даьд районо. Бакъда, корта а болаш цу дешах хIанзалца хьадаь хIама дац. Школа махулла чехкагIа хьалъяь ца йоаккхе Отарашкара дешара болх тоалургбац.

Цу гIулакха лерттIа доал деш яц районо, юртсовет, райисполком. Райисполкома председатела н. Шадиевс школа гIулакх шийга хьоадича «из дош къоастаде деза» аьле оал.

Берашта а берий даьшта а 1-ча сентябре школа кийча хилар деза, царна шайдана дац районерча кулгалхоша Iомаду дешаш.

Т. ХАШИЕВ,
Моче-Отарашкарча школа заведующи.

Педучилище занятеш чакхъяьннай

Берий цIеношка болх бергбола ялх бIаьннел совгIа специалист арахийцав из йиллача хана денз Нохч-ГIалгIай педагогически училищера.

Укх шера кхы а керда специалисташ арабаьлар цигара. Из я 12-гIа выпуск. Цу гIулакха хетаяь хилар дукха ха йоацаш училище хинна вечер.

Вечер хьаеллаш къамаьл дир училищен директора нов. Ибрагимовс. Ший къамаьлаца цо даькъала бийцар выпускницаш. Берий воспитатела диплом елар 61 йоIа, царех 24-на тIехдика дешарах а луш. Иштта выпускницаш даькъала бувцаш къамаьлаш дир хьехархоша новкъосташа Кастрикинас, Качурас, училища заведуюши йолча Шабельскаяс, комсомольски организацен секретара Кудусовс.

ТIех дика дешаш училище йистеяьккхача Импенецкая Галинас доккха баркал аьлар шоашта хьийхача преподавателашта. ДIахо йодача хана балха тIа вай хьалкхувш йола тIехье коммунистически уйлаца шоай низ а хьинар а шоаш кходе̄рг ца хиларах тешам белар Галинас.

Студенташ тIехьабисац

ССКП ЦК Пленума Кхайкарло вIалла а ца хиннача тайпара айдаьд Грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи завода болхлой балхацара безам а хьинар а.

Укх деношка завода ерригача коллективо чIоагIа балха овсарле лакх а яьй, доккхий балха толамаш а даьхад.

ССКП ЦК июньски Пленума сийна лаьцача яхье йоккха котало яьккхай Грознерча нефтяной институтa студенташа лелаеча, № 8 йолча установка коллективо. Студенташа шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдарал совгIа 1000 тонн сийрдача нефтепродуктай еннай. Дика балхаш даьд оператора Л. Болдасовс, Н. Шабановс, В. Лукьяненкос, иштта кхыбараша.

Установка начальника Л. Бедрицкес теттара дика лаьрхIар стажировка дIахьош хиннача студенташа Ю. Козловси, Т. Кондратскаяси, В. Усеи даь балхаш.

Г. ГЛАЗОВ.

Школьникашта кинофильмаш хьувкх

Школьни каникулаш йолча деношка Грознерча дешархошта кинофильмаш хьувкх 1-ча Мая цIерахча саде.

Дешархошта хьекхад «ЦхьоалагIча классера йиIиг», «ЦIе галстук», «Илья Муромец», «Полка воI» яха кинокартинаш. ДIахо йодача хана бераш хьожаргда «Турпален школа», «Партизана бераш», «Павел Корчагин», иштта кхыдолча кинофильмашка.

С. ВОРОНИН.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

12-ча июле: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — хоамаш; 7.45 — «Ленинан некъ» — газета обзор; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 9.30 — Советски эскархой заявкех концерт.

13-ча июле: «Къахьегама овсарал дегIадар алапий дегIадарал лакхагIа хIана хила деза» — беседа (эрсий меттала); 7.35 — хоамаши передачай программеи; 7.45 — Малхеи бутти лацарах йола беседа (нохчий меттала); 8.45 — «Назрановски совхоза Яндаререча отделене», корреспонденци (гIалгIай меттала); 9.00 — Речменскии Халебскии произведенеях концерт; 17.00 — «Къона мастераш» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Хьакхар а ардар а къаьста долаш ялат чуэц оаха» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохч-гIалгIай музыка концерт; 18.00 — «Малхбузенгахь бодача новкъа» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Тхо производстве балха долх» — катирхошта передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

14-ча июле: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Советски Союзерен доазол дехьарен хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — Мехкдаьтта болхлошта — передача (гIалгIай меттала); 9.00 — СССР-а халкъий музыка концерт; 17.00 — «Машин-наькъахой Денна накъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Колхоза бокъонаш» — беседа (гIалгIай меттала); 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.40 — Партехи, доттагIалахи, машарахи дола иллеш; 18.00 — «Пропашни культурашта тIехдика гIулакх» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.35 — Керда хоамаш (нохчий меттала); 18.45 — «Кердача дешара шерага школаш кийчъялар» — беседа (нохчий меттала).

15-ча июле: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» — газета обзор; 8.45 — Советски Союзерен доазол дехьарен хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — Халкъий турпалех дола иллеш; 17.00 — «Производства экономика кIоаргга Iомае» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Механизациеяра къовсам лоаттабераш агитатораш ба» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — «Шалински района художественни самодеятельность» — концерт; 18.00 — Мехкдаьттани химически промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Паччахьалкхенна ялат дIададалара план ханал хьалха кхоачашъергья оаха» — передача (нохч. метт.); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

Пакистана къамаргах такхарг тесса муш

Пакистане этта цIенхаштта̄ра политически экономически кризис къаьстта дукхагIа чIоагIъелар соахка октябрь бетта Iаьдал хийцачул а къиза тIема режим оттаяьчул а тIехьагIа. Пакистана халкъа хулаш мелдолча цатоамийи хаттарийи маIан фуд аьлча, мехка доал деча гIозараша лелаю халкъа духьалара политика я, малхбузехьарча державашца цхьана барт болаш тIема гIулакхаш леладу политика я.

Пакистан хьахилар 1947 шера Инди шин доминиона екъарца дувзаденна. Цунца дIакъаьстар экономически гIулакха дукхагIа тIехьайиса йола районаш. Пакистан хьахиннача хьалхарча деношке а, цунна тIакхаьчача цIенхашттарча экономически халонех пайда а эцаш, США-с сихъенна ший «новкъостал» а хьоарчадир цунах (1951 шера), экономически политически гIулакхашка диллача американски монополей кара а ерзайир из. 1954 шера тIема «новкъостала» хьакъехьа барт а баь, лай санна йийхка Iохоайир Пакистан США-с, хIаьта цул тIехьагIа агрессивни тIема блокашта — СЕАТО-и Багдадскии пакташта юкъе а йигар из.

Цу хана денз милитаризаци яреи американски тIема низаша Советски Союзаи, Китайски Халкъа Республикаи, машар безаш йолча кхыча паччахьалкхенаштеи духьала тIом бе лаьрхIа йола тIема базаш мехка яхкареи наькъа тIа яьнна йода Пакистан. Пакистана халкъа хьашт доацача цу гIулакхашта Iалаьмате дукха къаман ахча дIаухийт. Пакистана Iаьдалгара хиннача хоамех, алхха 1958—1959 финансови шера тIема гIулакхашка Пакистана дIадохийтаргда паччахьалкхен бюджетах 71 процент дола ахча.

Цунца дувзаденна датадохийтача мегаргдолаш да новкъоста Н. С. Хрущевс империалисташа деш дола новкъостал доашхаш даь ер маIан: «Империалистически паччахьалкхенаша кхыча мехкашта эггара хьалха деш дола «новкъостал» да цар территорешка тIема базаш ехкар, цига шоай эскараш ахийтар, ракетни герз дIакхахьийтар. Укх тайпара нийслу из: цу гIулакха цар шоаш цхьа доллар доаду, хIаьта герзах кийчдеш цу мехкашка пхи доллар доадайт. Цу тайпарча «новкъостало» уж мехкаш кьий а ду, царна кхерам тIа а тосс, хIана аьлча ракетни базаша кхы ракеташ шоашта тIаоза тарлу».

Пакистански газеташа даьча хоамех, 1951 шера денз 1958 шера июль беттага кхаччалца США-с Пакистана даь экономически «новкъостал» 700 миллион доллар хилар. Цхьабакъда, Пакистана тIема гIулакхашка дIаухийта ахча американски «новкъосталал» дуккха а дукхагIа да. Цу тIа а американски «новкъосталах» хьателаш дола ахча дIа-юха хьежадераш пакистанцаш а боацаш, дукхагIча даькъе тIема гIирсаш хьалдарга а, хIаьта иштта Пакистанага дувхкача шоай совнагIа долча, ширдаьннача кхачани промышленнии товарех боагIа мах дIателарга а дIаухийташ бола американцаш шоаш ба.

Бюджетацарча ахчах дукхагIа дола дакъа тIема гIулакхашка дIаухийта хIаьта къаман боахам дегIа боалабара лоадама хIама а дисац. Ший лоIамах яхаш даькхача 12 шера чухь кIезига-дукха а хобаллал толам баьккхабац Пакистана ший промышленность лакхъяра. ДукхагIча даькъе кIадаш дераш а йолаш яйгача промышленноста массехк предприяти мара йиллаяц мехка. ТIеххьарча шерашка Пакистане ахча хьатIадоагIачул дукхагIа дIа а дода тIехьтIехьагIа дай а лу.

10 шера чухь — 1947 шергара денз 1957 шерга кхаччалца — лелаш дола ахча кхозза дукхагIа хиннад.

Пакистане бахача къахьегамхой хьал Iалаьмате во да. Мехка хадданза тIадетталуш латт эггара чIоагIагIа эшаш долча товарий маьхаш, бебаш латт хьабе болх боаца нах, котъювлаш латт къел. Пакистански кепа йоазоно деча хоамех, эггара чIоагIагIа эшаш долча товарий маьхаш 1947 шера денз 1958 шу йистедоалача кхаччалца йолча хана диазза лакхденнад, хIаьта кхачан товарий маьхаш — пхезза а луш. ХIаьта къахьегамхой алапеш цу юкъа 20 процент мара тIакхийттадац. Укх шера 12 феврале арадаьннача «Доон» яхача газето яздора, Карачи яхача а Пакистана кхыча городашка а маьхаш хадданза лакхлуш хьадоагIа кхачан товарашта— шурийна, даьттанна, фуашта, хьоаналашта, баьца даарашта, иштта кхычарна, яхаш. Газето яхачох, хIанз дуккха а лакхагIа да цу товарий маьхаш, 1958 шера октябрь бетта тIема переворот хилалехьа хинначул.

Пакистански халкъа хьашт доацаш долча тIема гIулакхашта Iалаьмате дукха ахча дIаухийташ латташехьа а, Пакистана доал деча гIозараша лоадама ахча хьожадац халкъа образованеи унахцIено лораяреи гIулакхашта. Тамаш яц, Пакистане бахача нахах 84 процент дешар ца ховш хилар. ХIанз кхыметтел Пакистана столице — Карачи яхача городе а, юрта районаш ца лаьрхIча а, 50 процентал совгIа дола деша ха кхаьча бераш да деша ца ухаш.

УнахцIено лораярах лаьца аьлча, Пакистан дунен тIа эггара цу гIулакха тIехьайисарех йола паччахьалкхе я. Малхбоалехьарча Пакистане бахача нахах 20 эзар сага больницера цхьа маьнгии 15 эзар сага цхьа лори мара кхачац. ХIара шера мехка хулаш долча халерахи, кIигехи, чумахи, хIаьта иштта тайп-тайпарча ченга а турашка а хулча кхыча лазарехи бIаьш эзараш нах бов Пакистане. Пакистана Iаьдало беча хоамах, духхьал кхайкорах хIара шера 200 эзар саг ла Пакистане.

Кьелои моцалои сабIарздаларга дIакхоачабаь Пакистанера нах тIехьтIехьа къовсам чIоагIбеш ба шоай бокъонаш яхар духьа а шоай экономически хьал тоадайтар духьа а. ЧIоагIагIа яржаш латт мехка забастовкаш.

Пакистанерча Iаьдало къиза таIазараш ду забастовкаш гIеттаеча наха, кхыметтел герз а юкъедоахаш. Пакистански газеташа деча хоамех, 1957—1958 шерашкахь Дакке, Равальпинде, Назимабаде, Караче, Кхулне, Лайялпуре забастовкаш яьча наха топаш йийттача полице итташ бола болхлой боа а бир човнаш а йир.

Цхьабакъда, мелла чIоагIа низаш дарах юхакъовлалургбац шоай бокъонаш бахьан долаш а шоай хьал тоадар духьа а къовсам лоаттабеш бола пакистански къахьегамхой. 1958 шера октябрь бетта Iаьдал хийцачул тIехьагIа Пакистане тIема режим оттаяьле а забастовкаш йийхкаяле а, къахьегамхоша шоай къовсам сацийтац. Укх шера цхьан февраль бетта забастовкаш йир Малхбузен Пакистанерча «Бавани» яхача текстильни фабрикерча болхлошеи Малхбоален Пакистанерча «Адамджи джут милс» яхача фабрикерча 16 эзар болхлочои.

ХIанз Пакистана доал деш болча хьакимаша, халкъа духьала а къаманна зенне а доллашехьа а, кхерамеча новкъа гIолла буг мохк. Укх шера 5-гIча марта Пакистана Иранацеи Турцецеи цхьана Анкаре США-ца Советски Союзаи, Китайски Халкъа Республикаи, Къулба-Малхбоален Азерча а Юхерча Малхбоалерча а кхыча мехкаштеи духьала шин оагIорахьара тIема барт бир. Цунца дувзаденна Советски правительствос къаьстта яьча заявлене тIа нийсхонца йоах, шин оагIорахьара баьча тIема барто Иранаи, Пакистанаи, Турценеи бе кхы пайда бац, кхыча паччахьалкхенашкарча йоккхийча монополеша царна дукъ чIоагIагIа качдолларали, Iалаьмате дукха тIема расходаш кхы тIа а алсамйоахилгеи, хIаьта нагахь санна тIом хьайна болх хуле — цу мехкий территорешка хIалаквеш бола тIом оттилгеи мара.

Цу тайпара, Пакистана США-ца шин оагIорахьа барт бар бахьан долаш империалисташа Пакистана халкъа кач тесса муш кхы а чIоагIагIа текха вIашкабера. Пакистана халкъа дика ховь, нагахь санна из качара муш хоада а баь, агрессивни блокашта юкъера ший мохк хьа ца баьккхача, ший лоIамах дола къам а хинна даха а ший вахара хьал тоаде а цун йиш хургйоацилга.

В. ТУЛЯКОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Ийс вахар».**

Долалу 10, 12, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«№ 9 йола палата».**

Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Американски дади».**

Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Уж вар пхиъ».**

Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

13 июле денз ерригача залашка хургда **«Форда закон»** яха керда художественни фильм.

«Родина» яхача кинотеатре
Iан зал

Берий сеанс **«Вай городе».** Долалу 9.

«Ийс вахар». Долалу 3, 7.30.

«Кхаьла Iуйре». Долалу 10.50, 5.30.

«Кочубей». Долалу 1, 9.

Ахкан зал

«Вахар карта тIа оттадаьд». Долалу 8, 9.50.

Ред. зам. Дж. ХАМАТХАНОВ,

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске 2-30-91; партийни вахарен экономикани отделий — 2-25-72.

СФ01783 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 4288